

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ
ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ**
2009 - 2012

Λεωφόρος Στροβόλου 32,
Magnolia Center, Γραφεία 21 - 22, 2018 Λευκωσία, Κύπρος
τηλ. 22 442 960/9, φαξ 22 305 190
www.ask.org.cy

ANTINARKOTIKO
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου εκφράζει θερμές ευχαριστίες σε όλους όσοι συνέβαλαν στη διαμόρφωση της Στρατηγικής αυτής και με προθυμία ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα του για συμμετοχή στη σημαντική αυτή διαδικασία.

Πρόλογος

Στις μέρες μας, όπου κυριαρχεί ο απανθρωπισμός, η απομόνωση, η ανυπαρξία ιδανικών ή προτύπων, ο εξουθενωτικός καταναλωτισμός και ανταγωνισμός καθώς και η μετατροπή της Παιδείας σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα, που βομβαρδίζει με στείρες «γνώσεις», αποθαρρύνοντας το διάλογο, τον αντίλογο ή την αμφισβήτηση, η επαφή του ατόμου με την ουσία και η εξάρτησή του από αυτή, φαντάζει σχεδόν ως λογική συνέπεια, ως αποτέλεσμα φυγής από μια αφόρητη πραγματικότητα.

Η πρώτη Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2004 - 2008, το πρώτο εγχείρημα της Κύπρου στη χάραξη μιας ολιστικής πολιτικής για την ουσιοεξάρτηση, έθεσε για πρώτη φορά τις βάσεις για επιστημονική και συντονισμένη αντιμετώπιση του φαινομένου, αναγνωρίζοντας την ύπαρξη του, αλλά και τις διαστάσεις και προεκτάσεις του στην Κυπριακή κοινωνία. Γιατί η ουσιοεξάρτηση, δεν συνδέεται μόνο με τη βιολογική εξαθλίωση, αλλά και με την περιθωριοποίηση, την παραβατικότητα, το οργανωμένο έγκλημα και ως τέτοια προτάσσει τη σημασία της κοινωνικής συμμετοχής και της οριζόντιας αντιμετώπισης.

Η Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2009 - 2012 και οι Δράσεις που τη συνοδεύουν, δια μέσου μίας πραγματιστικής και ισορροπημένης πολιτικής αποτελεί συνέχεια της Στρατηγικής 2004 - 2008, χτίζοντας στην πρώτη αυτή εμπειρία. Στοχεύει στο να διασφαλίσει την υλοποίηση δράσεων στους τομείς της πρόληψης, της θεραπείας, της μείωσης της βλάβης, της κοινωνικής επανένταξης και της μείωσης της προσφοράς. Δεν θα μπορούσε δε, παρά να είναι αποτέλεσμα διαλόγου μεταξύ του ΑΣΚ και των Υπουργείων, καθώς και φορέων και υπηρεσιών του μη κυβερνητικού τομέα που μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της ουσιοεξάρτησης. Πολύτιμη στη διαδικασία αυτή, ήταν η συμβολή ατόμων που βίωσαν την εμπειρία της ουσιοεξάρτησης και που με εφόδιο την εμπειρία αυτή, έκτισαν μαζί μας την παρούσα Στρατηγική.

Το φαινόμενο της ουσιοεξάρτησης, εξελίσσεται και μεταμορφώνεται με ιλιγγιώδεις ρυθμούς, ενώ τα σύνορα μεταξύ των κρατών είναι διάβata σε ότι αφορά τη δημόσια υγεία. Συνεπώς, στη χάραξη μιας Στρατηγικής για τα ναρκωτικά, θα πρέπει να οδηγηθούμε μακριά από προσκολλήσεις σε ξεπερασμένα πρότυπα ή καθήλωση και εμμονή σε σχήματα του παρελθόντος, αναγνωρίζοντας ότι τα ναρκωτικά συνιστούν μια σύνθετη πολιτική, κοινωνική, πολιτισμική και ηθική πρόκληση.

Με πλήρη επίγνωση των δυσκολιών που εκπηγάζουν λόγω της πολυπαραγοντικότητας και πολυπλοκότητας του φαινομένου της ουσιοεξάρτησης, καθώς και των περιορισμένων οικονομικών πόρων της χώρας μας, η Στρατηγική αυτή δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην προσφορά επιλογών στα ουσιοεξαρτώμενα άτομα, ενώ προτείνει μια δέσμη δράσεων και μέτρων μέσα από μια αναθεώρηση των προτεραιοτήτων, που βασίζονται σε μια πρώτη αξιολόγηση της προηγούμενης Στρατηγικής, και που θα επιδέχονται αξιολόγησης στη βάση δεικτών.

Φιλοδοξία της Στρατηγικής αυτής, η δημιουργία ενός κοινού οριζόντια ενεργού κοινωνικής δράσης και αλληλεγγύης, όπου οι συνέργειες θα αποτελούν τη βάση για προώθηση δράσεων και πρωτοβουλιών, με όραμα την εδραίωση της πρόληψης ως τρόπου ζωής, τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου υπηρεσιών για τα ουσιοεξαρτώμενα άτομα, το κτίσιμο μιας κοινωνίας και θεσμών τέτοιων, έτσι που ο άνθρωπος να μην οδηγείται στη φυγή...

Χαιρετισμός του Προέδρου της Δημοκρατίας

κ. Δημήτρη Χριστόφια, για την Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2009 - 2012

Η χρήση και η διακίνηση εξαρτησιογόνων ουσιών αποτελεί ένα από τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα. Καμιά χώρα δεν έχει μείνει ανεπηρέαστη από αυτή τη μάστιγα, περιλαμβανομένης της Κύπρου μας.

Μπροστά σ' αυτό τον παγκόσμιο εφιάλτη που θυματοποιεί κυρίως νέους, κανείς δεν μπορεί να μένει αδιάφορος και απαθής. Η κύρια πηγή γέννησης και τροφοδότησης του προβλήματος διακίνησης και χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών, είναι οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες, που δημιουργούν ανισότητα, αποξένωση, περιθωριοποίηση, αποκλεισμούς και προκαλούν κρίσεις ιδανικών και αξιών. Το ουσιοεξαρτώμενο άτομο δεν γεννιέται, αλλά γίνεται. Η εξάπλωση των εξαρτησιογόνων ουσιών συνδέεται με το κυνήγι του εύκολου κέρδους. Πίσω από τη μάστιγα αυτή υπάρχουν μεγάλα συμφέροντα με τεράστια κέρδη.

Χωρίς να παραγνωρίζουμε το μεγάλο βαθμό δυσκολίας στην αντιμετώπιση της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών και χωρίς αυταπάτες ότι μπορεί το πρόβλημα να επιλυθεί πλήρως αποκλειστικά και μόνο σε εθνικό επίπεδο, χρειάζεται η λήψη ενός πλέγματος μέτρων για να είμαστε όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικοί. Το πλέγμα αυτό πρέπει να καλύπτει τις ανάγκες για Πρόληψη - Θεραπεία - Κοινωνική Επανεένταξη - Μείωση της Βλάβης - Καταστολή.

Στόχος μας είναι να καταλήγουν στις εξαρτησιογόνες ουσίες ολοένα και λιγότεροι νέοι, ενώ όλο και περισσότεροι που ζουν μέσα στο πρόβλημα να θεραπεύονται και να επανεντάσσονται.

Για να αντιμετωπιστεί ουσιαστικά το πρόβλημα ολόκληρη η κοινωνία, με πρωτεργάτη το κράτος, πρέπει να δημιουργήσει κοινωνικό μέτωπο ενάντια στις εξαρτησιογόνες ουσίες.

Ως χώρα, διαμορφώσαμε και υλοποιήσαμε την πρώτη Εθνική Στρατηγική ενάντια στα ναρκωτικά, το 2004-2008. Η αξιολόγηση της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής εντόπισε κενά και διαπίστωσε αρκετές αδυναμίες σε σχέση με την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας. Με βάση τις διαπιστώσεις αυτής της αξιολόγησης, διαμορφώθηκε η Εθνική Στρατηγική που καλύπτει την περίοδο 2009 -2012.

Κύριοι άξονες της νέας Εθνικής Στρατηγικής μας είναι η προσβασιμότητα, η παροχή υπηρεσιών βασισμένων σε κριτήρια ποιότητας, η γεωγραφική κάλυψη, ο έγκαιρος εντοπισμός ευάλωτων στη χρήση ατόμων (όπως γυναίκες, μετανάστες και ευπαθείς ομάδες πληθυσμού), η κοινωνική επανεένταξη, ο πλουραλισμός θεραπευτικών επιλογών και η μείωση της βλάβης.

Η νέα Εθνική Στρατηγική βασίζεται σε αντικειμενικά δεδομένα και δείκτες, στην ευρωπαϊκή εμπειρία, αλλά κυρίως αντικατοπτρίζει τις πραγματικές ανάγκες της κυπριακής κοινωνίας.

Συνεπείς στις δεσμεύσεις μας, η νέα Εθνική Στρατηγική προβλέπει, μεταξύ άλλων, την εισαγωγή του θεσμού του Συντονιστή για τα Ναρκωτικά. Ο θεσμός αυτός θα προσδώσει κύρος, αυτονομία και ευελιξία στο Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου και, ταυτόχρονα, θα εναρμονίσει την Κύπρο με τα υπόλοιπα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου ο θεσμός αυτός έχει εφαρμοστεί για σκοπούς καλύτερου συντονισμού και προώθησης θεμάτων που αφορούν στην ουσιοεξάρτηση.

Έχουμε την πεποίθηση πως ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση στο θέμα των εξαρτησιογόνων ουσιών αποτελεί ταυτόχρονα ευαισθητοποίηση σε άλλα κοινωνικά ζητήματα και ιδιαίτερα στα θέματα της νεολαίας όπως παιδεία, ανεργία, πολιτισμός, αξιοκρατία.

Συνεπώς, χρειάζονται πολιτικές που να ενισχύουν τους κοινωνικοπολιτικούς παράγοντες. Είναι γι' αυτό που προχωρούμε με αποφασιστικότητα στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση γιατί το Σχολείο πρέπει να διαδραματίσει πιο ποιοτικά τον κοινωνικοπολιτικό του ρόλο. Δεν πρέπει να αρκείται στην προαγωγή του μοντέλου της στείρας απομνημόνευσης γνώσεων αλλά να προάγει την ολόπλευρη ανάπτυξη του ατόμου. Να διαμορφώνει πολίτες παρέχοντάς τους τα απαραίτητα εφόδια για μια απρόσκοπτη πορεία στη ζωή.

Είναι γι' αυτό που ενισχύουμε τον αθλητισμό και τον πολιτισμό, στηρίζουμε το θεσμό της οικογένειας, καλλιεργούμε αρχές και αξίες, που να εμπνέουν αγάπη και σεβασμό προς τον άνθρωπο. Οι αγώνες για την αναβάθμιση και εδραίωση της δημόσιας δωρεάν παιδείας, για διασφάλιση αξιοπρεπούς εργασίας, αλλά και ο αγώνας για επίτευξη λύσης που να τερματίζει την κατοχή και να επανενώνει τη χώρα μας, αποτελούν και αυτοί στάση ζωής που ορθώνεται σθεναρά ως εμπόδιο στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών. Η παρούσα Στρατηγική αποτελεί δέσμευση προς αυτή την κατεύθυνση.

Δημήτρης Χριστόφιας
Πρόεδρος της Δημοκρατίας

Περιεχόμενα

A. Εισαγωγή

1. Γενικές Αρχές (Φιλοσοφία)	10 - 12
2. Σκιαγράφηση του φαινομένου της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών στην Κύπρο	12 - 14
3. Αξιολόγηση Σχεδίου Δράσης 2004 - 2008	15 - 16
4. Προϋποθέσεις	16
5. Προτεραιότητες	16 - 18

B. Τομείς Παρέμβασης

1. Πρόληψη	
1.1 Αρχές	20
1.2 Στόχοι	21
1.3 Δράσεις	22 - 31
2. Θεραπεία και Κοινωνική Επανάταξη	
2.1 Αρχές	32 - 33
2.2 Στόχοι	33
.3 Δράσεις	34 - 42
3. Μείωση της Βλάβης	
3.1 Αρχές	43
3.2 Στόχοι	43
3.3 Δράσεις	44 - 47
4. Μείωση της Προσφοράς	
4.1 Αρχές	48
4.2 Στόχοι	48 - 49
4.3 Δράσεις	50 - 58

Γ. Στρατηγικά Εργαλεία

1. Συντονισμός και Συνεργασία:	
1.1 Εθνικό Επίπεδο	60
1.2 Διεθνές Επίπεδο	60 - 64
2. Νομοθετικό Πλαίσιο	65
3. Έρευνα/ Τεκμηρίωση/ Παρακολούθηση	66 - 69

Βιβλιογραφία

71

A. Εισαγωγή

1. Γενικές Αρχές - Φιλοσοφία

Η Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2009 - 2012, υιοθετεί την αρχή της ισορροπημένης προσέγγισης όπως αυτή διασφαλίζεται από διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες παραμέτρους της χώρας μας.

Η ισόρροπη και ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του φαινομένου μέσα από τη μείωση της ζήτησης και τη μείωση της προσφοράς, αποτελεί απόρροια των σχετικών συμβάσεων των Ηνωμένων Εθνών (Ενιαία Σύμβαση για τα Ναρκωτικά του 1961, όπως τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο του 1972), Σύμβαση για τις Ψυχότροπες ουσίες (1971), και Σύμβαση κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών (1988) που αποτελούν σημαντικές νομικές πράξεις. Επιπλέον, κύριοι πυλώνες καθορίστηκαν μέσα από τη Διακήρυξη της Ειδικής Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά, το 1998, η οποία υπογραμμίζει τη σημασία αξιοποίησης και συμπερίληψης των αρχών σε σχέση με τη μείωση της ζήτησης και μείωση της προσφοράς, στη διαμόρφωση των Εθνικών Στρατηγικών.

Πέρα από τις διεθνείς συμβάσεις που η Κύπρος έχει επικυρώσει, βασικός οδηγός στη χάραξη της Κυπριακής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά, είναι η **Ευρωπαϊκή Στρατηγική 2005 - 2012**.

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική βασίζεται στις θεμελιώδεις αρχές και ιδρυτικές αξίες της Ένωσης, όπως ο σεβασμός στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ελευθερία, η δημοκρατία, η ισότητα, η αλληλεγγύη, το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στον τομέα **Μείωσης της Ζήτησης**, η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Ναρκωτικά, έχει θέσει τον εξής στόχο:

“Μετρήσιμη μείωση της χρήσης ναρκωτικών, της εξάρτησης και των υγειονομικών και κοινωνικών κινδύνων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά μέσω της ανάπτυξης και της βελτίωσης ενός αποτελεσματικού και ολοκληρωμένου σφαιρικού συστήματος μείωσης της ζήτησης, που θα βασίζεται στη γνώση και θα περιλαμβάνει μέτρα πρόληψης, έγκαιρης παρέμβασης, θεραπείας, μείωσης των βλαβερών συνεπειών, αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης, στο πλαίσιο των κρατών μελών της ΕΕ. Τα μέτρα μείωσης της ζήτησης ναρκωτικών πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα υγειονομικά και κοινωνικά προβλήματα που προκαλεί η χρήση παράνομων ψυχοδραστικών ουσιών και η πολυτοξικομανία σε συνδυασμό με νόμιμες ψυχότροπες ουσίες όπως ο καπνός, το οινόπνευμα και τα φάρμακα”.

Συνεπώς, τα μέτρα και οι πρακτικές των κρατών μελών, θα πρέπει να αποσκοπούν στα εξής:

• Πρόληψη της χρήσης

Βελτίωση της πρόσβασης στα προγράμματα πρόληψης, ανίχνευση παραγόντων κινδύνου, στοχοθετημένη πρόληψη.

• Αποτροπή της εγκαθίδρυσης της συνήθειας της δοκιμής ναρκωτικών για σκοπούς απόκτησης εμπειριών

Βελτίωση στα προγράμματα έγκαιρης παρέμβασης.

• Δημιουργία προγραμμάτων θεραπείας, κοινωνικής επανένταξης και μείωσης της βλάβης

Βελτίωση της πρόσβασης στα προγράμματα του θεραπευτικού συνεχούς και παροχή ολοκληρωμένου φάσματος ψυχοκοινωνικής παρέμβασης, φαρμακολογικής περίθαλψης και κοινωνικής επανένταξης, καθώς και πρόσβαση σε υπηρεσίες για την πρόληψη του HIV/AIDS, της ηπατίτιδας, άλλων λοιμώξεων, ασθενειών και βλαβερών υγειονομικών και κοινωνικών συνεπειών σχετιζομένων με τη χρήση.

Στον τομέα **Μείωσης της Προσφοράς**, η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Ναρκωτικά, έχει θέσει τον εξής στόχο:

“Μετρήσιμη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της γνωστικής βάσης των παρεμβάσεων και δράσεων επιβολής του νόμου της ΕΕ και των κρατών μελών της, οι οποίες να στρέφονται κατά της παραγωγής, της εμπορίας ναρκωτικών, της εκτροπής προδρόμων ουσιών, καθώς και της εκτροπής προδρόμων ουσιών των συνθετικών ναρκωτικών οι οποίες εισάγονται στην ΕΕ, της εμπορίας ναρκωτικών και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, του ξεπλύματος χρημάτων που συνδέεται με το έγκλημα που σχετίζεται με τα ναρκωτικά. Αυτό θα επιτευχθεί εάν τεθεί στο στόχαστρο το οργανωμένο έγκλημα στον τομέα των ναρκωτικών, εάν γίνει χρήση των υφισταμένων μέσων και πλαισίων, εάν, ανάλογα με την περίπτωση, επιλεγεί η περιφερειακή ή θεματική συνεργασία και εάν αναζητηθούν τρόποι για να ενταθεί η προληπτική δράση σε σχέση με το έγκλημα περί τα ναρκωτικά”.

Η εικόνα που παρατηρείται σε ότι αφορά την προσφορά ναρκωτικών ουσιών στην Κύπρο, καθώς και οι τρόποι που το φαινόμενο αντιμετωπίζεται, είναι αποτέλεσμα μιας στρατηγικής που διαμορφώνεται σε ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο. Με την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και το άνοιγμα των συνόρων, έχουν καθιερωθεί νέοι οδοί και τρόποι διακίνησης που συνεχώς διαφοροποιούνται και εξελίσσονται.

Περαιτέρω, η παραοικονομία που συνδέεται με τη διακίνηση ουσιών παραμένει ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια, ενώ ταυτόχρονα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το φαινόμενο της βίας και της εγκληματικότητας.

Στον τομέα αυτό, το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης, συμπεριλαμβάνει την ενδυνάμωση των δεσμών και την ενίσχυση των διαδικασιών ανάμεσα στα κράτη μέλη της ΕΕ, αλλά και με τρίτες χώρες, έτσι που ο εντοπισμός και η κατάσχεση ναρκωτικών ουσιών να γίνεται με αποτελεσματικότερους τρόπους.

Με αφετηρία τις πιο πάνω κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ, η **Κυπριακή Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2009 - 2012, στηρίζεται στις ακόλουθες αρχές:**

- Η ουσιοεξάρτηση αποτελεί θέμα δημόσιας υγείας.
- Αναπόσπαστη διαδικασία στην πρόληψη και αντιμετώπιση της ουσιοεξάρτησης είναι η προώθηση αξιών, κανόνων και στάσεων μέσα από το εκπαιδευτικό αναλυτικό πρόγραμμα, αλλά και μέσα από άλλους θεσμούς, που να αποτρέπουν τη χρήση και εξάρτηση.
- Στρατηγικό θεμέλιο πρέπει να αποτελεί η ολιστική και σφαιρική αντιμετώπιση, μέσα από την οποία διασφαλίζεται ο συντονισμός όλων των ενεργειών. Παράλληλα, οι πολιτικές για τα ναρκωτικά δεν μπορεί παρά να αναπτύσσονται σε συνάρτηση πάντα με πολιτικο-κοινωνικο-πολιτισμικές αλλαγές. Η κλίμακα και η επιλογή των μέτρων που τις αποτελούν, (προληπτικά, θεραπευτικά, μείωσης της βλάβης, επαγγελματικά, νομοθετικά, κατασταλτικά) πρέπει να είναι ενιαία, αφού τα μέτρα είναι στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους και οποιαδήποτε μεταβολή ή κενό, αναπόφευκτα επηρεάζει τη συνολική αντιμετώπιση.
- Τα προληπτικά καθώς και θεραπευτικά προγράμματα, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών, που να καλύπτει τις ανάγκες τόσο του γενικού πληθυσμού, αλλά και των ουσιοεξαρτωμένων ατόμων και να αναπροσαρμόζονται με βάση τις επιστημονικά διαπιστωμένες ανάγκες της Κύπρου.
- Η πρόσβαση στα θεραπευτικά προγράμματα, καθώς και η ανταπόκριση τους στις πραγματικές ανάγκες των ουσιοεξαρτωμένων ατόμων, θα πρέπει να διασφαλίζονται σε συνεχή βάση.
- Ο σχεδιασμός, η αξιολόγηση, η αναπροσαρμογή και η υλοποίηση αποφάσεων θα πρέπει να εδράζεται σε επιστημονικά δεδομένα και σε παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών σε επίπεδο ΕΕ.
- Ο τομέας της Θεραπείας και ειδικά ο τομέας της Μείωσης της Βλάβης, θεωρείται τομέας προτεραιότητας ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τον περιορισμό των επιπτώσεων στην υγεία όπως είναι ο ιός HIV/AIDS, και άλλες μολυσματικές ασθένειες.
- Η Μείωση της Προσφοράς, θα πρέπει να εστιασθεί εξίσου στις πτυχές της παραγωγής, της διακίνησης και εμπορίας ναρκωτικών ουσιών, της εκτροπής προδρόμων ουσιών, του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος που συνδέεται με το έγκλημα και να επιδιωχθεί η ενίσχυση της συνεργασίας σε τοπικό, διμερές και πολυμερές επίπεδο.

- Μόνο μέσα από την προαγωγή μιας συντονισμένης σε τοπικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο δράσης, μπορούν να επιτευχθούν αποτελέσματα.

Επισημαίνεται ότι στην παρούσα Στρατηγική, θα καταβληθούν προσπάθειες ούτως ώστε:

- οι πολιτικές, οι πρακτικές, τα μέτρα και οι δράσεις που θα αναληφθούν να έχουν σαφή προστιθέμενη αξία,
- οι στόχοι να είναι σαφώς καθορισμένοι,
- οι δράσεις να αντιστοιχούν σε συγκεκριμένους δείκτες/εργαλεία και χρονοδιαγράμματα, καθώς και να αναθέτουν ξεκάθαρα την ευθύνη για την προώθηση τους σε συγκεκριμένους φορείς/υπηρεσίες,
- τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα να δηλώνονται εξ υπαρχής, να είναι ρεαλιστικά και να μπορούν να σταθμισθούν,
- οι παρεμβάσεις είναι δυνατόν, να είναι οικονομικά αποδοτικές λαμβάνοντας υπόψη οργανωτικούς ή/και δημοσιονομικούς περιορισμούς της χώρας.

Τέλος, οι δράσεις θα βασίζονται σε επιστημονικά δεδομένα όπως αυτά συλλέγονται και αναλύονται από το ΕΚΤΕΠΝ Κύπρου και όπως παρατίθενται εν συντομία πιο κάτω:

- Η κάνναβη παραμένει η πιο διαδεδομένη παράνομη ουσία χρήσης. Από όλα τα άτομα 15-64 ετών, το 6,6% δήλωσε χρήση κάνναβης έστω και μια φορά στη ζωή.
- Η χρήση όλων των παράνομων ουσιών εξάρτησης είναι σημαντικά ψηλότερη στους νεαρούς άντρες 15-34 ετών.
- Κατά το έτος 2007, καταγράφηκαν στη θεραπεία 778 χρήστες παράνομων ουσιών εξάρτησης, σημειώνοντας αύξηση 39% σε σχέση με το έτος 2006.
- Το προφίλ του χρήστη, ο οποίος απευθύνεται για βοήθεια είναι: άντρας, Ελληνοκύπριος, 29,5 ετών, άνεργος, χρήστης ηρωίνης, με οκτάχρονη πορεία χρήσης της κύριας ουσίας κατάχρησης.
- Η ηρωίνη με ποσοστό 52,1% παραμένει η κύρια ουσία κατάχρησης.
- Σημειώθηκε αύξηση του ποσοστού των ατόμων που αποτείνονται για θεραπεία λόγω χρήσης κάνναβης.
- Η χρήση κοινής σύριγγας τουλάχιστον μια φορά ανάμεσα σε χρήστες ηρωίνης είναι 46%.
- Σημειώθηκε αύξηση του ποσοστού των ενδοφλέβιων χρηστών, οι οποίοι έχουν προσβληθεί από τον ιό της ηπατίτιδας Γ.
- Από το 2004 μέχρι το 2007, έχουν καταγραφεί επίσημα, 70 θάνατοι. Συγκεκριμένα, καταγράφηκαν 17 θάνατοι το 2004, 14 το 2005, 17 το 2006 και 22 το 2007. Τα οπιούχα, και συγκεκριμένα η ηρωίνη, ευθύνεται για τη πλειοψηφία των θανάτων.
- Κατά το έτος 2007 καταγράφηκαν 878 υποθέσεις σχετιζόμενες με τα ναρκωτικά, (σε σχέση με 654 το 2006, αύξηση δηλαδή 25%) στις οποίες εμπλέκονταν 1028 άτομα.
- Κατά το έτος 2007 παρατηρείται σημαντική αύξηση στις κατασχεθείσες ποσότητες της κάνναβης και του οπίου και μείωση στις κατασχεθείσες ποσότητες κοκαΐνης και χαπιών τύπου έκστασι.

2. Σκιαγράφηση του φαινομένου της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών στην Κύπρο

Στην Κύπρο, όπως και στα υπόλοιπα κράτη μέλη της ΕΕ, η παρακολούθηση του φαινομένου της χρήσης παράνομων ουσιών εξάρτησης, γίνεται από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (ΕΚΤΕΠΝ). Το ΕΚΤΕΠΝ, που ιδρύθηκε το 2003, και βρίσκεται υπό τη διοικητική εποπτεία του ΑΣΚ, αποτελεί τον επίσημο φορέα του κράτους για την καταγραφή της κατάστασης της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών στην Κύπρο.

Οι βασικοί άξονες της δραστηριότητας του ΕΚΤΕΠΝ είναι οι πέντε κύριοι επιδημιολογικοί δείκτες¹, καθώς και

τέσσερις έμμεσοι δείκτες που έχει θέσει ως προτεραιότητα το Ευρωπαϊκό Κέντρο (EMCDDA). Οι δείκτες αυτοί αποτελούν τη βάση για τη διαμόρφωση έγκυρης, αντικειμενικής και τεκμηριωμένης εικόνας του φαινομένου των εξαρτησιογόνων ουσιών στη χώρα μας, και για το σχεδιασμό της στρατηγικής για τα ναρκωτικά.

Η συλλογή αξιόπιστων στοιχείων για τον κάθε δείκτη, προϋποθέτει την προαγωγή και ενίσχυση της έρευνας για το συνεχή εμπλουτισμό των επιστημονικών δεδομένων. Για το λόγο αυτό, το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου, μέσα από το ΕΚΤΕΠΝ, έχει αναλάβει αρκετές πρωτοβουλίες με στόχο τη διεξαγωγή και προώθηση μελετών που θα βοηθήσουν στην ολοκληρωμένη παρουσίαση της κατάστασης των παράνομων ουσιών εξάρτησης στην Κύπρο.

A. Δεδομένα σε σχέση με τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών

Γενικός Πληθυσμός

Σε ό,τι αφορά τη χρήση παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών στο γενικό πληθυσμό, το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου διενήργησε το 2006 την πρώτη έρευνα Γενικού Πληθυσμού, υπό την εποπτεία του ΕΚΤΕΠΝ τηρώντας πιστά τις μεθοδολογικές κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Κέντρου. Με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις διαχρονικές τάσεις που παρουσιάζονται σε ό,τι αφορά τη χρήση ουσιών εξάρτησης, η έρευνα αυτή θα επαναλαμβάνεται κάθε τρία χρόνια.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, η κάνναβη είναι η πιο διαδεδομένη παράνομη ουσία χρήσης στο γενικό πληθυσμό, η χρήση της οποίας (τουλάχιστον μια φορά στη ζωή) αναφέρθηκε από το 6,6% του πληθυσμού.

Η αυξημένη διαθεσιμότητα της κάνναβης καθώς και η εσφαλμένη άποψη που επικρατεί για την ακινδυνότητα της αποτελούν κάποια από τα αίτια για την ευρεία έκταση της χρήσης της. Η άποψη αυτή, που απεικονίζεται και σε πρόσφατα δεδομένα του ΕΚΤΕΠΝ (11% των ατόμων θεωρεί πως θα έπρεπε να επιτρέπεται η χρήση της κάνναβης) πιθανώς σχετίζεται με κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάνναβης όπως το γεγονός ότι δεν σκοτώνει άμεσα, οι λιγότερο εμφανείς επιδράσεις της στη διάθεση και η αργή δυνατότητα της να οδηγήσει σε εξάρτηση.

Ερευνητικά δεδομένα αποδεικνύουν τις αρνητικές επιπτώσεις της μακροχρόνιας χρήσης τόσο στη σωματική όσο και στην ψυχική υγεία, ενώ αυξημένο ενδιαφέρον δείχνουν οι ερευνητές για τη σχέση της κάνναβης με την ψύχωση. Παράλληλα, επιδημιολογικά δεδομένα στην Ευρώπη αναφέρουν ότι η πρόσφατη χρήση κάνναβης αυξάνει τον κίνδυνο για οδικά ατυχήματα ενώ παράλληλα χρήζει ανησυχίας ο συσχετισμός της συστηματικής χρήσης με το 'Σύνδρομο έλλειψης κινήτρων' το οποίο έχει περιγραφεί από αρκετούς ερευνητές.

Γενικά, πρέπει να σημειωθεί ότι η χρήση όλων των παράνομων ουσιών εξάρτησης είναι σημαντικά ψηλότερη στους άντρες, απ' ό,τι στις γυναίκες.

Θεραπεία

Σε ό,τι αφορά την αίτηση θεραπείας λόγω χρήσης παράνομων ουσιών, το ΕΚΤΕΠΝ Κύπρου συλλέγει στοιχεία για όλους τους χρήστες που αποτείνονται για βοήθεια στις δομές τοξικοεξάρτησης. Από το έτος 2003, μέχρι το έτος 2007, ο αριθμός των χρηστών που αποτάθηκαν για θεραπεία έχει σχεδόν τριπλασιαστεί (265 άτομα το 2003 και 778 το 2007). Το προφίλ του χρήστη που αιτείται θεραπείας είναι: άντρας, Ελληνοκύπριος, 29,5 ετών, άνεργος, χρήστης ηρωίνης, με οκτάχρονη πορεία χρήσης της κύριας ουσίας κατάχρησης. Αν και η ηρωίνη παραμένει η κύρια ουσία κατάχρησης λόγω της οποίας τα άτομα ζητούν βοήθεια, παρατηρείται μικρή μείωση στη χρήση της. Εντούτοις, τόσο η ενδοφλέβια χρήση της ουσίας, όσο και η κοινή χρήση σύριγγας (τουλάχιστον

¹ Δείκτης επικράτησης προβληματικής χρήσης, Δείκτης επικράτησης μολυσματικών ασθενειών σε ενδοφλέβιους χρήστες, Δείκτης θανάτων από ναρκωτικά, Δείκτης αίτησης θεραπείας και Δείκτης έκτασης της χρήσης στο γενικό πληθυσμό.

μία φορά στη ζωή) παραμένουν σε ψηλά επίπεδα ανάμεσα σε χρήστες ηρωίνης (78% και 46%, αντίστοιχα).

Μολυσματικές ασθένειες

Η ενέσιμη χρήση ναρκωτικών αποτελεί κοινό παρονομαστή των πιο σοβαρών βλαβών στην υγεία, που σχετίζονται με τη χρήση παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών, όπως το HIV, η ηπατίτιδα Β και Γ, η φυματίωση, κ.ά. Λόγω της μεγάλης διάδοσης της ενδοφλέβιας χρήσης και της χρήσης κοινής σύριγγας ανάμεσα σε χρήστες, παρατηρείται αύξηση του ποσοστού των ενδοφλέβιων χρηστών, οι οποίοι έχουν προσβληθεί από τον ιό της ηπατίτιδας Γ, ποσοστό το οποίο το έτος 2007 έφτασε στο 20,7% (σε σχέση με 11,5% το 2005). Η εγκυρότητα της εικόνας σε ότι αφορά τις μολυσματικές ασθένειες ανάμεσα στη συγκεκριμένη ομάδα χρηστών προϋποθέτει την αιματολογική εξέταση όλων των ατόμων, θέμα για το οποίο οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες αντιμετωπίζουν ακόμη αρκετά προβλήματα.

Θάνατοι

Τη σοβαρότερη συνέπεια της χρήσης παράνομων ουσιών στην υγεία αποτελούν οι θάνατοι τόσο λόγω λήψης υπερβολικής δόσης, όσο και ως έμμεση συνέπεια της χρήσης (ηπατίτιδα, AIDS, ενδοκαρδίτιδα, κ.ά.) Από το 2004 μέχρι το 2007, έχουν καταγραφεί επίσημα 70 θάνατοι που σχετίζονται με τη χρήση παράνομων ουσιών εξάρτησης. Συγκεκριμένα, καταγράφηκαν 17 θάνατοι το 2004, 14 το 2005, 17 το 2006 και 22 το 2007. Τα σπυρίγια, και συγκεκριμένα η ηρωίνη, ευθύνεται για τη πλειοψηφία των θανάτων. Το προφίλ του θανάτου θα μπορούσε να συνοψιστεί ως εξής: άντρας, Ελληνοκύπριος, 29 ετών, χρήστης οπιούχων (πολλαπλών ουσιών).

Προβληματική χρήση

Η προβληματική χρήση παράνομων ουσιών εξάρτησης, αποτελεί την αιτία για σημαντικό ποσοστό προβλημάτων υγείας, καθώς και κοινωνικών προβλημάτων που συνδέονται με τα ναρκωτικά. Ο αριθμός των προβληματικών χρηστών για το έτος 2006 (ενδοφλέβιοι χρήστες ή/ και χρήστες ηρωίνης ή/ και κοκαΐνης) υπολογίστηκε να κυμαίνεται από 684 μέχρι 966, που αντιστοιχεί - βάσει των στοιχείων της Στατιστικής Υπηρεσίας - με 1,28 μέχρι 1,8 περιπτώσεις ανά χίλιους κατοίκους 15-64 ετών. Σημειώνεται όμως, πως τα αποτελέσματα αυτά πρέπει να αντιμετωπίζονται με ιδιαίτερη επιφύλαξη, λόγω της χαμηλής αξιοπιστίας της μεθόδου που εφαρμόστηκε για τον υπολογισμό των πιο πάνω εκτιμήσεων.

B. Το Κοινωνικό κόστος των παράνομων ουσιών εξάρτησης στην Κύπρο

Πέραν των όσων έχουν αναφερθεί πιο πάνω, σημαντικά είναι τα στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα για το "Κοινωνικό κόστος των παράνομων ουσιών εξάρτησης στην Κύπρο" (ΑΣΚ, 2008).

Ο όρος "κοινωνικό κόστος", αναφέρεται στο κόστος των συνεπειών που επιφέρει σε μια κοινωνία η ύπαρξη του φαινομένου των ναρκωτικών. Η χρήση και διακίνηση εξαρτησιογόνων ουσιών, περιλαμβάνει το κόστος πρόληψης, θεραπείας, καταστολής, απώλειας ανθρωπίνου δυναμικού και κατ'επέκταση μείωσης της παραγωγικότητας. Συνεπώς, ο υπολογισμός του συνολικού κόστους δίνει μια σφαιρική εκτίμηση σχετικά με τις διαστάσεις του προβλήματος των παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν ότι η ύπαρξη του φαινομένου των ναρκωτικών προκαλεί απώλειες στη χώρα μας κάθε χρόνο, περίπου του ενός πέμπτου της ποσοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ. Όπως δείχνουν τα στοιχεία, στην Κύπρο δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη, ενώ αντίθετα ένα μικρό ποσοστό δαπανάται για τη θεραπεία και ελάχιστο για τη μείωση της βλάβης. Αυτό εξάλλου, υποστηρίζεται από το γεγονός ότι ενώ η επικράτηση στο γενικό πληθυσμό είναι σημαντικά χαμηλότερη από το μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εντούτοις οι μολυσματικές ασθένειες και οι θάνατοι στην Κύπρο βρίσκονται σε αρκετά ψηλά επίπεδα.

3. Αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής 2004 - 2008 και των Σχεδίων Δράσης για Μείωση της Ζήτησης και Μείωση της Προσφοράς

Η Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2004 - 2008 και τα Σχέδια Δράσης για Μείωση της Ζήτησης και της Προσφοράς, αξιολογήθηκαν από Γερμανούς Εμπειρογνώμονες μέσα στο πλαίσιο μια ευρύτερης συνεργασίας που αναπτύχθηκε μεταξύ του ΑΣΚ και του Πανεπιστημίου του Αμβούργου. Η αξιολόγηση διήρκεσε από το Γενάρη μέχρι τον Ιούνιο του 2008 και επιδίωξε:

- Να εντοπίσει τις δράσεις που υλοποιήθηκαν καθώς και αυτές που δεν υλοποιήθηκαν.
- Να δώσει έμφαση σε στόχους και δράσεις που αποδείχτηκαν πιο επιτυχημένοι ή πιο προβληματικοί.
- Να παρουσιάσει το επίπεδο συνέπειας, επάρκειας και αποτελεσματικότητας της Στρατηγικής.

Τα αποτελέσματα της τελικής αξιολόγησης της Στρατηγικής και των Σχεδίων Δράσης για τα Ναρκωτικά για την περίοδο 2004 - 2008 καταδεικνύουν ότι:

- **Δεν υπήρξε ισορροπημένη προσέγγιση** ως προς τους τέσσερις πυλώνες παρέμβασης, ενώ προτεραιότητα δόθηκε στον τομέα της πρόληψης και της μείωσης της προσφοράς.
- Στον πυλώνα της **Πρόληψης**, 30% από τις δράσεις δεν υλοποιήθηκαν (λαμβάνοντας υπόψη και τις δράσεις για τις οποίες δεν υπάρχει αναφορά) ενώ η πλειοψηφία των δράσεων που υλοποιήθηκαν αφορά κυρίως στα περιβάλλοντα του Σχολείου, του Στρατού και της Οικογένειας. Μεγάλη αδυναμία παρουσιάστηκε αναφορικά με τις επιλεκτικές δράσεις σε ομάδες υψηλού κινδύνου, όπως τα παιδιά που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, καθώς επίσης και στο ψυχαγωγικό περιβάλλον.
- Στον πυλώνα της **Θεραπείας και Κοινωνικής Επανάταξης** έχει σημειωθεί ουσιαστική πρόοδος ως προς την επίτευξη του βασικού στόχου. Επί πλέον, 10 από τις 11 δράσεις που εμπεριέχονται στο περιβάλλον της θεραπείας, υλοποιήθηκαν πλήρως ή μερικώς, καθώς σημαντικά βήματα έχουν σημειωθεί όσον αφορά στην επέκταση και διαφοροποίηση του θεραπευτικού συνεχούς και τη διασύνδεση των δομών τοξικοεξάρτησης.
- Στον πυλώνα της **Μείωσης της Βλάβης** υπήρξε βασική πρόοδος στην εισαγωγή πρακτικών μείωσης της βλάβης από τις υφιστάμενες υπηρεσίες, παρόλο που σημειώνεται ανεπάρκεια όσον αφορά στην εφαρμογή του προγράμματος ανταλλαγής συριγγών. Ωστόσο, η Μείωση της Βλάβης δεν αποτελούσε ξεχωριστό τομέα παρέμβασης στο Σχέδιο Δράσης της Εθνικής Στρατηγικής για την περίοδο αυτή, αλλά μέρος του πυλώνα της Θεραπείας και Κοινωνικής Επανάταξης, γεγονός που εμπόδιζε την προώθηση συγκεκριμένων μέτρων στον πυλώνα αυτό.
- Στον πυλώνα **Μείωσης της Προσφοράς**, όλες οι βασικές δράσεις υλοποιήθηκαν. Οι δράσεις αυτές ήταν σαφώς καθορισμένες και αποδεικνύουν ότι το σύστημα ελέγχου σε ότι αφορά τη διακίνηση ναρκωτικών όπως και το σύστημα πρόληψης ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, λειτουργούν αρκετά αποτελεσματικά.
- Στον τομέα της **παρακολούθησης, αξιολόγησης, έρευνας, συντονισμού, συνεργασίας και νομικών πτυχών**, οι παρατηρήσεις είναι οι εξής: όλες οι δράσεις που αναφέρονται στη συνεργασία έχουν υλοποιηθεί κυρίως με τη συμμετοχή σε διεθνείς ομάδες, ενώ η πλειοψηφία των δράσεων που αφορούν στο συντονισμό δεν πραγματοποιήθηκαν. Οι δράσεις που αναφέρονται στην παρακολούθηση, αξιολόγηση και έρευνα έχουν υλοποιηθεί στο σύνολό τους αποδεικνύοντας τη λειτουργία ενός σταθερού συστήματος καταγραφής και σκιαγράφησης του φαινομένου. Ωστόσο, στον πυλώνα της πρόληψης πολλές από τις δράσεις αξιολόγησης δεν έχουν εφαρμοστεί. Στο θεσμικό πλαίσιο, οι δράσεις που αναφέρονται στην εγκαθίδρυση Ειδικού Δικαστηρίου για τα Ναρκωτικά, δεν υλοποιήθηκαν.
- Μέσα από μια γενική ανάλυση της υλοποίησης των γενικών στόχων της Στρατηγικής, δεν μπορεί να εξαχθεί με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία και τη συγκεκριμένη μικρή σχετικά περίοδο (2004-2008), ότι έχει σημειωθεί ουσιαστική μείωση της ζήτησης ναρκωτικών ούτε και ουσιαστική μείωση της διαθεσιμότητας.

Τα αποτελέσματα της τελικής αξιολόγησης οδηγούν στις εξής εισηγήσεις για το σχεδιασμό μελλοντικών Στρατηγικών:

- Θα πρέπει να καθορισθούν σαφείς και ακριβείς στόχοι που να είναι μετρήσιμοι και να μπορούν να

- μεταφρασθούν σε δείκτες και δράσεις. Οι στόχοι δεν πρέπει να αναφέρονται σε γενικές αλλαγές, αλλά να επιτρέπουν τον προσδιορισμό συγκεκριμένων δράσεων, προσανατολισμένων προς την επίτευξη τους.
- Στον πυλώνα της Πρόληψης θα πρέπει να μειωθεί ο αριθμός των δράσεων, να δοθεί έμφαση σε πιο σχετικές και στοχοθετημένες δράσεις και να αποφευχθούν οι γενικού περιεχομένου δράσεις που συμπεριλαμβάνουν αριθμό διαφορετικών παρεμβάσεων.
  - Πρέπει να θεωρηθεί βασική προτεραιότητα ο τομέας Μείωσης της Βλάβης, με την αναγνώριση του ως ενός ξεχωριστού πεδίου παρέμβασης.
  - Η παρακολούθηση, αξιολόγηση και έρευνα πρέπει να αναβαθμισθούν σε συστηματικά στρατηγικά εργαλεία. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην παρακολούθηση και αξιολόγηση των προγραμμάτων πρόληψης.
  - Στον τομέα της Θεραπείας πρέπει να δοθεί έμφαση σε δράσεις που διευκολύνουν την πρόσβαση στη θεραπεία, τη γεωγραφική κάλυψη και την προσαρμογή της θεραπείας σε ιδιαίτερες πληθυσμιακές ομάδες.

4. Προϋποθέσεις

Προκειμένου να μπορέσει να ανταποκριθεί στην υλοποίηση των στόχων και στην προώθηση των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά, η Κυπριακή Πολιτεία, θα πρέπει να διασφαλίσει ότι πληρούνται οι εξής σημαντικές προϋποθέσεις:

- Αναβάθμιση του ρόλου του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου Κύπρου με το διορισμό Συντονιστή για τα Ναρκωτικά, έτσι που να μπορεί να ασκεί τόσο το συμβουλευτικό όσο και το συντονιστικό του ρόλο με επάρκεια.
- Καθορισμός λειτουργιών - συνδέσμων στα Υπουργεία που εμπλέκονται στην Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά, με εξειδίκευση στο αντικείμενο και ουσιαστικό ρόλο στην προώθηση των δράσεων.
- Αξιοποίηση οικονομικών και ανθρωπίνων πόρων. Αυτό συνεπάγεται ευρύτητα πνεύματος, τολμηρές και ξεκάθαρες αποφάσεις που οδηγούν μακριά από δημοσιοϋπαλληλικές και γραφειοκρατικές διαδικασίες, καθώς και συνεργασίες μεταξύ του κυβερνητικού και μη τομέα, που να διέπεται από σαφή και καθορισμένα πλαίσια.
- Προώθηση και πλήρης χρήση ευρωπαϊκών κονδυλίων στον τομέα αυτό.

5. Προτεραιότητες

Α. Πρόληψη

- Θέσπιση κριτηρίων “καλής πρακτικής” για τα προληπτικά προγράμματα.
- Χάραξη εθνικής προληπτικής πολιτικής στο εκπαιδευτικό σύστημα.
- Εγκαθίδρυση θεσμοθετημένου μηχανισμού μεταξύ του εκπαιδευτικού συστήματος και του Θεραπευτικού Συνεχούς (π.χ. λειτουργία Ιατροπαιδαγωγικών Κέντρων).
- Εγκαθίδρυση θεσμοθετημένου μηχανισμού μεταξύ του εκπαιδευτικού συστήματος και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.
- Διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων πρόληψης με βάση επιστημονικά τεκμηριωμένες μεθοδολογίες και μεθόδους αξιολόγησης.
- Προγράμματα έγκαιρης παρέμβασης για νέους που βρίσκονται στο πειραματικό στάδιο.
- Προληπτικές δράσεις με στόχο τον εντοπισμό ευάλωτων ομάδων.
- Εφαρμογή επιλεκτικών δράσεων σε ομάδες υψηλού κινδύνου (π.χ. παιδιά με Σύνδρομο Ελλειμματικής Προσοχής, κακοποιημένα παιδιά κ.α.).
- Προώθηση και εφαρμογή εναλλακτικών δραστηριοτήτων ψυχαγωγίας των νέων, (π.χ. με αξιοποίηση του σχολικού χώρου και εγκαταστάσεων κατά τις απογευματινές ώρες).

- Προώθηση παρεμβάσεων στους χώρους νυχτερινής διασκέδασης.

Β. Θεραπεία και Κοινωνική Επανάταξη

- Εισαγωγή συστήματος διασφάλισης της ποιότητας μέσω θέσπισης κριτηρίων «καλής πρακτικής» για τα προγράμματα θεραπείας και κοινωνικής επανένταξης.
- Ανάπτυξη και διασφάλιση της προσβασιμότητας και της γεωγραφικής κάλυψης σε ότι αφορά τη θεραπεία.
- Συλλογή και διάχυση προγραμμάτων/μέτρων που στοχεύουν στην επανένταξη των χρηστών στην αγορά εργασίας.
- Διασφάλιση του Συνεχούς της Φροντίδας μέσω της εφαρμογής του παγκύπριου συστήματος διαχείρισης περιστατικών.
- Καθιέρωση μηχανισμού παραπομπής στρατιωτών στο θεραπευτικό συνεχές και προώθηση στοχοθετημένων παρεμβάσεων στο Στρατό
- Εφαρμογή πιλοτικού προγράμματος “δουλειάς στο δρόμο”.
- Προώθηση εναλλακτικών μέτρων θεραπείας αντί της φυλάκισης για χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών.
- Ανάπτυξη και αξιοποίηση του Εθνικού Συστήματος Τεκμηρίωσης σε όλες τις θεραπευτικές δομές.

Γ. Μείωση της Βλάβης

- Θέσπιση κριτηρίων “καλής πρακτικής” για τα προγράμματα μείωσης της βλάβης.
- Εισαγωγή πρακτικών μείωσης της βλάβης εντός του συστήματος υγείας.
- Διευκόλυνση της πρόσβασης των ενδοφλέβιων χρηστών σε καθαρά εργαλεία χρήσης ουσιών εξάρτησης.
- Βελτίωση της διαθεσιμότητας και προσβασιμότητας στα προγράμματα μείωσης της βλάβης.
- Ενίσχυση των πρακτικών μείωσης της βλάβης εντός του θεραπευτικού συνεχούς.
- Προώθηση και υλοποίηση μέτρων στο πλαίσιο της ασφαλούς νυχτερινής διασκέδασης.

Δ. Θεσμικό Πλαίσιο

- Εισαγωγή του Θεσμού του Συντονιστή για τα Ναρκωτικά.
- Δημιουργία συμβολαίων ποιότητας που να διέπουν τη λειτουργία των δομών τοξικοεξάρτησης και να θεσμοθετούν στη σχέση τους με το ΑΣΚ με στόχο την πιστοποίηση της ποιότητας υπηρεσιών και αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων αντιμετώπισης της τοξικοεξάρτησης.
- Τροχοδρόμηση της διαδικασίας θεσμοθέτησης και νομικής κατοχύρωσης της ειδικότητας και πιστοποίησης των επαγγελματιών στις δομές τοξικοεξάρτησης.
- Ενίσχυση συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών, τα ΜΜΕ και των Δικαστικών Αρχών (Γενική Εισαγγελία, Δικηγορικός Σύλλογος).
- Εισαγωγή μαθημάτων/μαθημάτων σε θέματα εξαρτήσεων, στις προπτυχιακές καθώς και μεταπτυχιακές πανεπιστημιακές σχολές κοινωνικών επιστημών και άλλων συναφών θεμάτων.
- Ενίσχυση και εφαρμογή των προνοιών της νομοθεσίας για το ρόλο του ΑΣΚ ως του φορέα που εγκρίνει και αδειοδοτεί προγράμματα/ δομές.
- Ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των Υπουργείων όπως και μεταξύ των Υπουργείων με το ΑΣΚ.

Ε. Μείωση της Προσφοράς

- Τροποποίηση και εκσυγχρονισμός του “περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών” Νόμου.

- Συνέχιση ή/και αύξηση των συλλήψεων διακινητών και εμπόρων ναρκωτικών και των κατασχέσεων παράνομων ουσιών, καθώς και αποτροπή της διακίνησης μικροποσοτήτων.
- Αποτροπή της εισαγωγής ναρκωτικών στην Κυπριακή Δημοκρατία μέσω αεροδρομίων, λιμανιών, μαρίνων, ταχυδρομείων και της Γραμμής Κατάπαυσης του Πυρός.
- Συνεχής επιμόρφωση και εκπαίδευση των μελών των Αρχών επιβολής του νόμου σε θέματα ναρκωτικών και Μείωσης της Προσφοράς.
- Διεθνής συνεργασία για καταπολέμηση της παραγωγής και διακίνησης ναρκωτικών προς την ΕΕ και Τρίτων Χωρών, μέσω των κοινών επιχειρησιακών σχεδίων, της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και πληροφοριών και της συνέχισης της συνεργασίας των αρχών επιβολής του νόμου με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς.
- Παρακολούθηση και έλεγχος της νόμιμης διακίνησης πρόδρομων ουσιών και πρόληψη της εκτροπής τους.
- Πρόληψη της νομιμοποίησης των παράνομων προσόδων από την εμπορία ναρκωτικών (ξέπλυμα βρώμικου χρήματος) μέσω της αποτελεσματικής συνεργασίας της Μονάδας Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης (Γενική Εισαγγελία) και της Αστυνομίας.
- Πρόληψη και μείωση των οδικών ατυχημάτων λόγω επήρειας αλκοόλ και παράνομων ουσιών με την εφαρμογή εκστρατειών αλκοτέστ και νάρκοτεστ.

Β. Τομείς Παρέμβασης

1. Πρόληψη

1.1 Αρχές

Η έννοια της πρόληψης εμπερικλείει τον εντοπισμό, τον περιορισμό και την εξάλειψη όλων εκείνων των αιτιών, που συμβάλλουν στη γένεση του φαινομένου της ουσιοεξάρτησης. Τα μέτρα και οι παρεμβάσεις στον τομέα αυτό αποβλέπουν στο να καταστήσουν το άτομο ικανό να αντιστέκεται στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών.

Η πρόληψη διακρίνεται σε καθολική, που απευθύνεται σ' ένα γενικό πληθυσμό, σε επιλεκτική, που επικεντρώνεται σε ειδική ομάδα/στόχο, και σε ενδεδειγμένη που παρεμβαίνει για στήριξη ατόμων για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις χρήσης ουσιών ή άλλων σχετικών προβλημάτων συμπεριφοράς, αλλά που όμως δεν έχουν διαγνωστεί ως εξαρτημένα.

Με βάση τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών, οι πολιτικές για μείωση της ζήτησης θα πρέπει να:

- στοχεύουν στην πρόληψη της χρήσης και στη μείωση των επιβλαβών συνεπειών που τη συνοδεύουν,
- προωθούν και ενθαρρύνουν την ενεργό και συντονισμένη συμμετοχή σε επίπεδο κοινότητας, τόσο σε ό,τι αφορά το γενικό πληθυσμό, αλλά και τις ευάλωτες ομάδες, λαμβάνοντας υπόψη δημογραφικά, πολιτισμικά, φυλετικά και άλλα στοιχεία.

Συνακόλουθα, η φιλοσοφία της Στρατηγικής αυτής στο επίπεδο της Πρόληψης, καθορίζεται μέσα από τις βασικές αρχές προαγωγής της σωματικής, κοινωνικής και ψυχικής υγείας του ατόμου, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του.

Κύριος στόχος της Στρατηγικής είναι ο καθορισμός μιας σφαιρικής, ολοκληρωμένης και συντονισμένης πολιτικής στο επίπεδο της πρόληψης, ενταγμένης σε μια ευρύτερη Στρατηγική για τα ναρκωτικά.

Ακολουθώντας τις αρχές της πρόληψης, οι δραστηριότητες που θα προωθηθούν στο πλαίσιο αυτής της Εθνικής Στρατηγικής, θα έχουν ολιστικό χαρακτήρα, θα καλύπτουν δηλαδή όλες τις πτυχές του προβλήματος που είναι σκόπιμο να περιληφθούν σε προγράμματα για νεαρά άτομα.

Οι δραστηριότητες πρόληψης που θα αναπτυχθούν, θα αφορούν σε όλες τις μορφές κατάχρησης ουσιών που οδηγούν στην εξάρτηση. Σε αυτές, θα συμπεριλαμβάνονται νόμιμες ουσίες όπως το αλκοόλ και ο καπνός, η χρήση παράνομων ουσιών και η κακή και αλόγιστη χρήση συνταγογραφούμενων φαρμάκων. Σε σχέση με τη χρήση αλκοόλ, όπου παρατηρείται η ένταξη του στην κουλτούρα της ψυχαγωγίας των νέων, ως "απαραίτητο" συστατικό, οι στρατηγικές των κρατών μελών της ΕΕ, προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία. Οι τάσεις δε σε ό,τι αφορά την ηλικία έναρξης χρήσης, μειώνονται και προβληματίζουν, αφού και η χρήση κάνναβης, έχει μεταμορφωθεί, από ένα φαινόμενο περιθωριακής συμπεριφοράς, σε μια πρακτική που έχει σχεδόν ενσωματωθεί στις συμπεριφορές των εφήβων.

Τα προγράμματα πρόληψης, για να είναι αποτελεσματικά, θα πρέπει να σχεδιάζονται έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, ανάγκες και προβλήματα των πληθυσμιακών ομάδων στις οποίες απευθύνονται, να στοχεύουν στην ανατροπή των παραγόντων και συνθηκών που ευνοούν τη χρήση, ενώ ταυτόχρονα να ενδυναμώνουν τους προστατευτικούς παράγοντες. Παράλληλα, θα πρέπει να ενσωματώνουν τεχνικές και εργαλεία αλληλεπίδρασης που επιτρέπουν την ενεργητική συμμετοχή, προωθώντας παράλληλα την ενίσχυση δεξιοτήτων.

1.2 Στόχοι

Η πρόληψη της εξάρτησης είναι μακρόχρονη διαδικασία που αρχίζει από τη γέννηση ή ακόμα και πριν, και συνεχίζεται ως το τέλος της σχολικής ζωής του αναπτυσσόμενου ατόμου. Έχει θετικό χαρακτήρα σε αντίθεση με τις στρατηγικές εκφοβισμού που, όπως έχει αποδειχθεί, δεν είναι μόνο αχρείαστες και αναποτελεσματικές αλλά και επικίνδυνες.

Τα προγράμματα πρόληψης που απευθύνονται στην **οικογένεια** θα πρέπει να ενδυναμώνουν τους δεσμούς και τις σχέσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας και να περιλαμβάνουν τεχνικές βελτίωσης των γονεϊκών δεξιοτήτων, εκπαίδευση σε ό,τι αφορά τις ψυχοσυναισθηματικές ανάγκες του παιδιού ανάλογα με το στάδιο εξέλιξης, στον καθορισμό ορίων, αλλά και ενός πλαισίου κανόνων μέσα στην οικογένεια, καθώς και αντικειμενική ενημέρωση σχετικά με το θέμα της ουσιοεξάρτησης. Σε ό,τι αφορά τους γονείς, θα πρέπει δηλαδή να ενισχυθούν όχι απλά οι γνώσεις τους γύρω από τις ουσίες, αλλά κυρίως οι δεξιότητες τους έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στο ρόλο τους με σταθερότητα, κατανόηση, εμπνέοντας παράλληλα εμπιστοσύνη στους νέους. Σε ό,τι αφορά τους νέους, θα πρέπει να ενισχυθούν οι προστατευτικοί παράγοντες και οι απαραίτητες δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να προβαίνουν σε υγιείς επιλογές.

Η πρόληψη στην **εκπαίδευση** δεν περιορίζεται στην εφαρμογή συγκεκριμένων προγραμμάτων και δεν εξαντλείται με τις όποιες διδακτικές δραστηριότητες μέσα στην τάξη. Στο πλαίσιο της πρόληψης αναδεικνύονται και σημασιοδοτούνται αρχές ιδέες, αξίες, το ήθος, η ανθρωπιά, η ουσία δηλαδή.

Η πρόληψη πρέπει να είναι καθολική, να απευθύνεται δηλαδή σε όλους ανεξαιρέτα τους μαθητές όλων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δημοσίων και ιδιωτικών, σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, από το νηπιαγωγείο ως το λύκειο.

Για να είναι αποτελεσματικές οι δράσεις πρόληψης στο εκπαιδευτικό σύστημα, θα πρέπει να σχεδιάζονται με τρόπο που να παρεμβαίνουν σε όσο το δυνατόν μικρότερες ηλικίες, όπως η προσχολική, έτσι ώστε να αντιμετωπίζουν έγκαιρα τους παράγοντες κινδύνου που μπορεί να οδηγήσουν στην κατάχρηση ουσιών. Τα προγράμματα και οι δράσεις θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες της κάθε ηλικιακής ομάδας, λαμβάνοντας υπόψη τα εξελικτικά της στάδια και να στοχεύουν στη βελτίωση της κοινωνικής και συναισθηματικής σφαίρας του ατόμου.

Σε κάθε σχολική μονάδα, θα πρέπει να αναπτυχθεί μια στρατηγική αγωγής υγείας η οποία να αποτελεί μέρος της φιλοσοφίας του εκπαιδευτικού συστήματος και να χρησιμοποιεί κατά το δυνατό την διαθεματική προσέγγιση σύμφωνα και με την σχετική ευρωπαϊκή έμφαση στη διαθεματικότητα, στην οποία δίδεται έμφαση στην πρόληψη της εξάρτησης μέσα από την ενίσχυση της προσωπικότητας του ατόμου και την απόκτηση δεξιοτήτων. Μια τέτοια στρατηγική, θα πρέπει να αποτελεί μέρος του εκπαιδευτικού έργου και να διεξάγεται στο γενικό πλαίσιο της προαγωγής της υγείας στο αναλυτικό πρόγραμμα. Η πρόληψη στα σχολεία όλων των βαθμίδων θα πρέπει να περιλαμβάνει επίσης και την θεσμοθετημένη εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σε αποτελεσματικές πρακτικές διαχείρισης της τάξης και χειρισμού δύσκολων καταστάσεων, καθώς και κατάλληλη αξιοποίηση των καταρτισμένων εκπαιδευτικών.

Στην **κοινότητα**, οι προληπτικές δραστηριότητες θα πρέπει να σχεδιάζονται σε μακροχρόνια βάση και να επιτρέπουν επαναλαμβανόμενες παρεμβάσεις που να ενισχύουν τους αρχικούς στόχους της πρόληψης. Η προληπτική στρατηγική στο πεδίο αυτό, θα επεκτείνεται σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας, καλύπτοντας όλες τις ομάδες στόχου και επίπεδα του πληθυσμού, προκειμένου να αντιμετωπίζονται έγκαιρα οι ανάγκες αλλά και τα διάφορα ψυχοκοινωνικά προβλήματα που τυχόν υποβόσκουν. Οι προληπτικές δραστηριότητες θα στοχεύουν στις ομάδες της κοινωνίας αποτελούμενες από νέους, με ιδιαίτερη έμφαση σε εκείνους τους νέους που αποτελούν ομάδες υψηλού κινδύνου.

1.3 Δράσεις

Στόχος: Α. Χάραξη εθνικής προληπτικής πολιτικής στο εκπαιδευτικό σύστημα

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Θεμελίωση σταθερού προγράμματος αγωγής υγείας και πρόληψης των εξαρτήσεων στα σχολεία	<p>Θεσμική κατοχύρωση της Συντονιστικής Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας ως οργάνου παραγωγής πολιτικής, συντονισμού, καθοδήγησης, προώθησης και αξιολόγησης προληπτικών προγραμμάτων και δράσεων</p> <p>Ενίσχυση και αναδόμηση της λειτουργίας της Εκτελεστικής Γραμματείας της Σ.Ε.Α.Υ.Π. ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στο ρόλο της και ιδιαίτερα στην υποστήριξη των σχεδίων δράσεων των σχολικών μονάδων</p> <p>Ενταξη του μαθήματος Αγωγής Υγείας στο ωρολόγιο πρόγραμμα της Δημοτικής Εκπαίδευσης σε πρώτη φάση και της δευτεροβάθμιας σε δεύτερη φάση.</p> <p>Αριθμός σχολείων που έχουν εφαρμόσει σχέδιο δράσης αγωγής υγείας.</p>	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού		Μέχρι το 2012

>>

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
2. Καταγραφή και παρακολούθηση υφιστάμενων προγραμμάτων σε θέματα αγωγής υγείας και πρόληψης της εξάρτησης.	Αριθμός προγραμμάτων Εκπόνηση ετήσιας έκθεσης.	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - ΣΕΑΥΠ		Συνεχής Δράση 2009 - 2012
3. Αξιολόγηση με στόχο την επιχορήγηση δράσεων, προγραμμάτων και παρεμβάσεων αγωγής υγείας από την ΣΕΑΥΠ.	Αριθμός προγραμμάτων που επιχορηγήθηκαν Εκπόνηση ετήσιας έκθεσης	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - ΣΕΑΥΠ		Συνεχής Δράση 2009 - 2012
4. Ανάπτυξη δύο πιλοτικών "Σχολείων Δίχως Καπνό"	Υλοποίηση πιλοτικής εφαρμογής σε δύο σχολεία	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - ΣΕΑΥΠ		2010
5. Πιλοτική ανάπτυξη προληπτικής στρατηγικής κατά της παραβατικότητας σε έξι σχολικές μονάδες	Υλοποίηση πιλοτικής εφαρμογής σε έξι σχολικές μονάδες.	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - ΣΕΑΥΠ		2009

Στόχος Β. Βελτίωση της αντίληψης σε θέματα αγωγής της υγείας

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
<p>1. Σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, σύμβουλων καθηγητών εκπαιδευτικών ψυχολόγων, λειτουργών φοιτητικής μέριμνας και Λειτουργών των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας σε θέματα αγωγής υγείας και πρόληψης της εξάρτησης</p>	<p>Αριθμός προγραμμάτων</p> <p>Αριθμός εκπαιδεύσεων και αριθμός εκπαιδευόμενων</p> <p>Συγγραφή εγχειριδίων-οδηγών για τους εκπαιδευτικούς με θέμα την αγωγή υγείας</p> <p>Δημιουργία ιστοσελίδας στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού που να απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς με θέμα την αγωγή υγείας και την πρόληψη των εξαρτήσεων</p>	<p>Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - ΣΕΑΥΠ</p>	<p>Πανεπιστημιακά Ιδρύματα και Εξειδικευμένα Ινστιτούτα</p> <p>Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας</p> <p>Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας</p> <p>ΟΝΕΚ - Τομέας Πρόληψης</p> <p>Ψυχιατρική Εταιρεία Κύπρου</p> <p>Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Γραφείο Πρόληψης</p>	<p>Συνεχής Δράση 2009 - 2012</p>
<p>2. Παροχή αντικειμενικής πληροφόρησης σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, για τις ψυχοδραστικές ουσίες, νόμιμες και παράνομες αλλά και για εξαρτητικές συμπεριφορές (π. χ. τζόγος) σε μαθητές δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης</p>	<p>Έκδοση εντύπων</p> <p>Δημιουργία ηλεκτρονικού παιχνιδιού</p>	<p>Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - ΣΕΑΥΠ</p>	<p>Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας</p> <p>Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Γραφείο Πρόληψης</p> <p>ΟΝΕΚ - Τομέας Πρόληψης</p> <p>Υπουργείο Υγείας - Γενικό Χημείο του Κράτους</p>	<p>Συνεχής Δράση 2009 - 2012</p>

>>

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
<p>3. Παροχή δωρεάν ενημερωτικού βιβλίου σε θέματα αγωγής υγείας και εξαρτήσεων στους γονείς μαθητών Α' Γυμνασίου παγκύπρια</p>	<p>Αριθμός διαθέσιμων βιβλίων</p> <p>Παγκύπρια κάλυψη γονιών</p>	<p>Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - ΣΕΑΥΠ</p>	<p>Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας</p> <p>Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Γραφείο Πρόληψης</p> <p>Υπουργείο Υγείας- Γενικό Χημείο του Κράτους</p>	<p>2011</p>
<p>4. Προώθηση παρεμβάσεων για γονείς</p>	<p>Αριθμός παρεμβάσεων</p> <p>Αριθμός συμμετεχόντων</p>	<p>Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - ΣΕΑΥΠ</p>	<p>Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας</p> <p>Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Γραφείο Πρόληψης</p> <p>ΟΝΕΚ - Τομέας Πρόληψης</p> <p>ΜΚΟ</p>	<p>Συνεχής Δράση 2009 - 2012</p>

Στόχος: Γ. Προώθηση καθολικών δράσεων αγωγής υγείας και πρόληψης της εξάρτησης

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Εφαρμογή προληπτικών προγραμμάτων σε ομάδες νέων εκτός του σχολικού χώρου	Αριθμός πολλαπλασιαστών Είδος προγραμμάτων Αριθμός προγραμμάτων Αριθμός ατόμων που τα έχουν παρακολουθήσει	ONEK - Τομέας Πρόληψης	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - ΣΕΑΥΠ Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Γραφείο Πρόληψης	Συνεχής Δράση 2009 - 2012
2. Εφαρμογή προγραμμάτων δεξιότητων για γονείς	Αριθμός προγραμμάτων Είδος προγραμμάτων Αριθμός ατόμων που τα έχουν παρακολουθήσει	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Γραφείο Πρόληψης ONEK - Τομέας Πρόληψης ΜΚΟ	Συνεχής Δράση 2009 - 2012
3. Ανάπτυξη προληπτικής στρατηγικής σε θέματα εξαρτήσεων στους χώρους εργασίας	Έκδοση και διάχυση ενημερωτικού υλικού	ΑΣΚ	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας	Συνεχής Δράση 2009 - 2012
4. Μελέτη σε θέματα που απασχολούν την κυπριακή νεολαία και χάραξη πολιτικής για τη νεολαία	Διεξαγωγή έρευνας	ONEK	Οργανώσεις Νεολαίας Ακαδημαϊκοί	Συνεχής Δράση 2009 - 2012

Στόχος: Δ. Προώθηση επιλεκτικών και ενδεδειγμένων δράσεων που να στοχεύουν σε συμπεριφορές περιοχές ή ομάδες υψηλού κινδύνου

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Μελέτη αναφορικά με τις επιπτώσεις των πειθαρχικών σχολικών κανονισμών εντός του σχολείου	Εκπόνηση μελέτης Εισαγωγή ενδεχόμενων αλλαγών	ONEK	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - ΣΕΑΥΠ	2009
2. Σχεδιασμός προληπτικής στρατηγικής για αντιμετώπιση του σχολικού αποκλεισμού και της διαρροής από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Δημιουργία ομάδας άμεσης παρέμβασης για την αντιμετώπιση των ευάλωτων μαθητών ή αυτών που εγκατέλειψαν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Δημιουργία μηχανισμού εντοπισμού, καταγραφής και παρακολούθησης της σχολικής διαρροής με βάση ειδικό πρωτόκολλο	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Υπουργείο Υγείας - ΥΨΥ Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας	2012
3. Σταδιακή επέκταση των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας σε οκτώ	Αριθμός ΖΕΠ	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού		Μέχρι το 2012
4. Σύσταση πολυθεματικών ομάδων σε κάθε επαρχία και δημιουργία πρωτοκόλλου για εντοπισμό οικογενειών υψηλού κινδύνου, με στόχο την αντιμετώπιση των αναγκών τους	Δημιουργία πρωτοκόλλου για λειτουργία πολυθεματικών ομάδων Αριθμός πολυθεματικών συναντήσεων	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	Δημιουργία Πρωτοκόλλου: 2009

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
5. Σχεδιασμός και προώθηση σε παγκύπρια βάση, ενός επιστημονικά εξειδικευμένου προγράμματος για οικογένειες υψηλού κινδύνου που να στοχεύουν στην ενδυνάμωση των δεσμών και των σχέσεων μεταξύ των μελών της οικογένειας (parenting skills)	Δημιουργία προγράμματος Εντοπισμός οικογενειών Αριθμός οικογενειών στις οποίες εφαρμόστηκε το πρόγραμμα	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας ONEK - Τομέας Πρόληψης Υπουργείο Εσωτερικών - Τοπική Αυτοδιοίκηση	Μέχρι το 2012
6. Προώθηση βιώσιμων παρεμβάσεων σε διάφορες περιοχές και περιοχές υψηλού κινδύνου που θα στοχεύουν σε νέους	Αριθμός παρεμβάσεων Αριθμός ατόμων που το έχουν παρακολουθήσει	ONEK	ΜΚΟ Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Γραφείο Πρόληψης	2009
7. Προώθηση του θεσμού των σχολικών κοινωνικών λειτουργιών	Δημιουργία Πρωτοκόλλου Συνεργασίας Υλοποίηση θεσμού Αριθμός κοινωνικών λειτουργιών Αριθμός σχολείων Αριθμός παρεμβάσεων	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας	Έναρξη Θεσμού: 2009 - 2010

>>

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
8. Σχεδιασμός και εφαρμογή τεκμηριωμένης προληπτικής πολιτικής σε θέματα εξαρτήσεων στο Στρατό	Σχεδιασμός προληπτικής στρατηγικής Αριθμός προληπτικών προγραμμάτων που θα εφαρμοσθούν σε παγκύπρια βάση	Υπουργείο Άμυνας	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας ONEK Αστυνομία - ΥΚΑΝ	Μέχρι το 2012
9. Προώθηση και επέκταση του προγράμματος για νέους «Προσέγγιση» σε περιοχές ψυχαγωγίας υψηλού κινδύνου	Αριθμός ατόμων που συμμετέχουν	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν	Αστυνομία - Κοινωνική Αστυνόμευση Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Κέντρων Αναψυχής	Συνεχής Δράση 2009 - 2012

Στόχος: Ε. Προώθηση και εφαρμογή εναλλακτικών δραστηριοτήτων ψυχαγωγίας των νέων

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης μαθητών με σοβαρά οικονομικά προβλήματα με στόχο τη δημιουργική ενασχόληση κατά τον απογευματινό τους χρόνο, σε δραστηριότητες που επιλέγουν οι ίδιοι στην κοινότητά τους	Αριθμός παιδιών που έχουν ενισχυθεί οικονομικά Είδος και αριθμός δραστηριοτήτων	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού - ΣΕΑΥΠ	Υπουργείο Εσωτερικών - Τοπική Αυτοδιοίκηση	Συνεχής δράση 2009 - 2012

>>

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
2. Προώθηση ψυχαγωγικών, καλλιτεχνικών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών, αθλητικών προγραμμάτων/ δραστηριοτήτων υγιούς απασχόλησης στο πλαίσιο του σχολικού χώρου, στις κοινότητες και τους δήμους, που θα στοχεύουν στους νέους γενικά και ιδιαίτερα σε ομάδες νέων υψηλού κινδύνου	Αριθμός κοινοτήτων και δήμων που έχουν προωθήσει δραστηριότητες Αριθμός προγραμμάτων/ δραστηριοτήτων που έχουν εφαρμοσθεί	ΑΣΚ	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Σχολικές Εφορίες Υπουργείο Εσωτερικών ONEK ONEK - Τομέας Πρόληψης	Συνεχής Δράση 2009 - 2012

Στόχος: ΣΤ. Βελτίωση της πρόσβασης σε προγράμματα πρώιμης παρέμβασης για νέους

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Υιοθέτηση του προγράμματος επιλεκτικής πρόληψης FreD goes net στην Αστυνομία, στο Σχολείο, στο Στρατό και στους χώρους εργασίας	Εφαρμογή αξιολογημένου προγράμματος σε όλα τα περιβάλλοντα Αριθμός συμμετεχόντων ανά χώρο εφαρμογής	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Γενική Εισαγγελία Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - ΥΚΕ Υπουργείο Άμυνας	Πιλοτική Εφαρμογή: 2009 - 2010 Ευρεία Εφαρμογή: Από 2011

Στόχος: Η. Διασφάλιση της επιστημονικότητας των προγραμμάτων πρόληψης, με βάση τεκμηριωμένες μεθοδολογίες, μεθόδους αξιολόγησης, εκπαίδευση και εποπτεία

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Θεσμοθέτηση ειδικών προσόντων για τους Λειτουργούς Πρόληψης	Πιστοποίηση Λειτουργών Πρόληψης	ΑΣΚ	Εθνικά και Διεθνή Ερευνητικά/ Πανεπιστημιακά Ιδρύματα Δίκτυο Πρόληψης Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	2012
2. Συνεργασία σε πανεπιστημιακό επίπεδο με σκοπό το σχεδιασμό, εποπτεία και αξιολόγηση προγραμμάτων πρόληψης	Εφαρμογή πρωτοκόλλου συνεργασίας	ΑΣΚ	Εθνικά και Διεθνή Ερευνητικά/ Πανεπιστημιακά Ιδρύματα Δίκτυο Πρόληψης	2012
3. Θέσπιση κριτηρίων καλής πρακτικής που να διέπουν τα προγράμματα πρόληψης	Καταγραφή κριτηρίων	ΑΣΚ		2012
4. Προώθηση και διάχυση ευρωπαϊκών αξιολογημένων προληπτικών προγραμμάτων	Αριθμός προγραμμάτων	ΑΣΚ	Δίκτυο Πρόληψης	2012

2. Θεραπεία και Κοινωνική Επανάταξη

2.1. Αρχές

Η Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά, βασίζεται στην αρχή της ισόνομης διασφάλισης άμεσης και ανεμπόδιστης πρόσβασης όλων (ανεξαρτήτως φυλής, φύλου, εθνικότητας, ηλικίας θρησκευτικών πεποιθήσεων και σεξουαλικού προσανατολισμού) στις υπηρεσίες Θεραπείας και Κοινωνικής Επανάταξης, αναγνωρίζοντας ότι το δικαίωμα στη θεραπεία, αποτελεί βασικό ανθρώπινο δικαίωμα.

Το θεραπευτικό συνεχές πρέπει να διασφαλίζει κατάλληλη και εξειδικευμένη θεραπεία, παρέχοντας στοχοθετημένα και διαφοροποιημένα προγράμματα και ακολουθώντας μια διεπιστημονική προσέγγιση που να αντιμετωπίζει πολύπλευρα το θέμα της εξάρτησης και να προσφέρει πλουραλισμό επιλογών.

Σύμφωνα με το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και την Εγκληματικότητα (UNODC) και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) (2008), οι βασικές αρχές του πυλώνα της Θεραπείας και Κοινωνικής Επανάταξης, είναι οι εξής:

1. Διαθεσιμότητα και Προσβασιμότητα: Η εξάρτηση και οι επιπτώσεις της στην κοινωνία και τη δημόσια υγεία μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, όταν οι πολίτες έχουν πρόσβαση στο θεραπευτικό συνεχές σε προγράμματα που καλύπτουν τις ανάγκες τους. Αυτό σημαίνει πως πρέπει να διασφαλίζονται βασικοί παράγοντες που συνεισφέρουν στην προσβασιμότητα των πολιτών στη θεραπεία όπως είναι η ευρεία γεωγραφική κάλυψη των υπηρεσιών, η οικονομικά εφικτή (δωρεάν) θεραπεία, το ευέλικτο ωράριο λειτουργίας των υπηρεσιών, η δυνατότητα για άμεση πρόσβαση και η όσο το δυνατόν μικρότερη αναμονή για θεραπεία, η προσαρμογή των προγραμμάτων ως προς το φύλο, την κουλτούρα και τη διαπολιτισμικότητα και η ανταπόκριση των προγραμμάτων σε πολλαπλές ανάγκες για την αντιμετώπιση και των πιο σύνθετων περιπτώσεων.

2. Αξιολόγηση, Διάγνωση και Θεραπευτικός Σχεδιασμός: Τα άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα εξάρτησης, παρουσιάζουν συχνά παράλληλα προβλήματα στο προσωπικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο που δεν μπορούν να διευθετηθούν αν τύχουν χειρισμού μόνο τα συμπτώματα της εξάρτησης. Όπως και για άλλα προβλήματα υγείας, η διαγνωστική και ολοκληρωμένη αξιολόγηση είναι η βάση για μια εξατομικευμένη και ολοκληρωμένη προσέγγιση στο θεραπευτικό σχεδιασμό και την εμπλοκή του ατόμου στη θεραπεία.

3. Επιστημονικά Τεκμηριωμένη Θεραπεία της Εξάρτησης: Οι θεραπευτικές παρεμβάσεις πρέπει να καθοδηγούνται από επιστημονικά τεκμηριωμένες αρχές καλής πρακτικής και συσσωρευμένη επιστημονική γνώση σε σχέση με τη φύση της εξάρτησης. Τα ψηλά κριτήρια που απαιτούνται για έγκριση των φαρμακολογικών και ψυχολογικών παρεμβάσεων σε άλλα πεδία της υγείας, πρέπει να εφαρμόζονται και στο χώρο της θεραπείας της εξάρτησης.

4. Θεραπεία της Εξάρτησης, Ανθρώπινα Δικαιώματα και Ανθρώπινη Αξιοπρέπεια: Η θεραπεία της εξάρτησης πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις συμβάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να αναγνωρίζει την έμφυτη αξιοπρέπεια όλων των ατόμων. Αυτό συμπεριλαμβάνει την ανταπόκριση στο δικαίωμα της απόλαυσης του ανώτατου εφικτού επιπέδου υγείας και ευεξίας, και τη διασφάλιση της απουσίας κάθε είδους διάκρισης.

5. Στοχεύοντας Ειδικές Υπό-ομάδες και Συνθήκες: Διάφορες υποομάδες ανάμεσα στον πληθυσμό που αντιμετωπίζει πρόβλημα με τις ουσίες εξάρτησης, παρουσιάζουν ειδικές ανάγκες και απαιτούν ειδική αντιμετώπιση και εξειδικευμένη φροντίδα. Στις ομάδες αυτές συμπεριλαμβάνονται έφηβοι, γυναίκες, εγκυμονούσες, σεξουαλικά εκδιδόμενα άτομα, άτομα με συνυπάρχουσα ιατρική ή ψυχιατρική ασθένεια, αλλοδαποί και εθνικές μειονότητες, και κοινωνικά περιθωριοποιημένα άτομα. Η εφαρμογή επαρκών

στρατηγικών και η παροχή κατάλληλης θεραπείας για τις ομάδες αυτές, συχνά απαιτεί στοχοθετημένες και διαφοροποιημένες προσεγγίσεις σε ότι αφορά την επαφή με τις υπηρεσίες και την είσοδο στη θεραπεία, τις κλινικές παρεμβάσεις, τις θεραπευτικές δομές και την οργάνωση των υπηρεσιών με τρόπο που να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες αυτών των υπό-ομάδων.

6. Θεραπεία της Εξάρτησης και Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης: Τα αδικήματα που συνδέονται με τις ουσίες εξάρτησης είναι συχνό φαινόμενο και ένα μεγάλο ποσοστό των ατόμων που διέρχονται από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, είναι ουσιοεξαρτώμενα άτομα. Συνεπώς, η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών πρέπει να αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα υγείας και να θεραπεύεται, όταν είναι δυνατόν, εντός του θεραπευτικού συστήματος και όχι να καταλήγει απαραίτητα και αναπόφευκτα, στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Σε αντίθετη περίπτωση, οι παρεμβάσεις στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης πρέπει αντιμετωπίζουν τη θεραπεία μέσα από το πρίσμα της εναλλακτικής ποινής αντί της φυλάκισης και να παρέχουν κατάλληλη θεραπεία τόσο εντός του Θεραπευτικού Συνεχούς όσο και μέσα στο χώρο της φυλακής, αλλά και μετά την έκτιση της ποινής, συνδέοντας το άτομο με το θεραπευτικό συνεχές.

7. Εμπλοκή της Κοινότητας, Συμμετοχή και Προσανατολισμός του Ουσιοεξαρτημένου: Η ανταπόκριση της κοινότητας στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, που να είναι βασισμένη στις ανάγκες της ίδιας, μπορεί να στηρίξει και να ενθαρρύνει άμεσες αλλαγές και βελτιώσεις. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε πιο συνεργατικές μορφές παροχής υπηρεσιών, για τις οποίες απαιτείται η ενεργητική εμπλοκή των τοπικών φορέων, των μελών της κοινότητας και των ομάδων-στόχων, έτσι που να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο δίκτυο υπηρεσιών υγείας μέσα στην ίδια την κοινότητα.

8. Κλινική Διαχείριση των Θεραπευτικών Υπηρεσιών: Ένα θεραπευτικό πρόγραμμα απαιτεί μια επαρκή και αποτελεσματική μέθοδο κλινικής διαχείρισης, η οποία να διευκολύνει την επίτευξη των στόχων του. Η οργάνωση των υπηρεσιών πρέπει να αντικατοπτρίζει τα παρόντα ερευνητικά δεδομένα και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του ατόμου. Η πολιτική και η φιλοσοφία, τα θεραπευτικά πρωτόκολλα, ο ρόλος και η εκπαίδευση του προσωπικού, τα θεραπευτικά προγράμματα και οι μηχανισμοί συνεργασίας και συντονισμού με άλλα προγράμματα πρέπει να είναι προκαθορισμένα και να διευκρινίζονται στα μέλη της θεραπευτικής ομάδας, στη διοίκηση και στον πληθυσμό-στόχο.

9. Θεραπευτικό Σύστημα: Ανάπτυξη Πολιτικής, Σχεδιασμός Στρατηγικής και Συντονισμός Υπηρεσιών: Μια συστηματική προσέγγιση σε σχέση με την αντιμετώπιση της ουσιοεξάρτησης, απαιτεί μια λογική, βήμα - προς βήμα, ακολουθία που να συνδέει την πολιτική με την αξιολόγηση αναγκών και το θεραπευτικό σχεδιασμό και εφαρμογή με την παρακολούθηση και αξιολόγηση.

2.2. Στόχοι

Οι βασικοί στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2009 - 2012 στον πυλώνα Θεραπείας και Κοινωνικής Επανάταξης είναι:

1. Η διαμόρφωση του θεραπευτικού συνεχούς έτσι ώστε να παρέχει στοχοθετημένα και εξειδικευμένα προγράμματα θεραπείας (π.χ. για γυναίκες, έφηβους υψηλού κινδύνου, χρήστες κοκαΐνης, μετανάστες, οικογένειες).
2. Η βελτίωση της προσβασιμότητας στις δομές τοξικοεξάρτησης.
3. Η πιστοποίηση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των θεραπευτικών προγραμμάτων.
4. Η βελτίωση της θεραπευτικής μεταχείρισης χρηστών / ουσιοεξαρτημένων ατόμων στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και στο στρατό.
5. Η διασφάλιση της στήριξης των ατόμων που βρίσκονται στο στάδιο της κοινωνικής επανάταξης.

2.3 Δράσεις

Στόχος: Α. Παροχή στοχοθετημένων και εξειδικευμένων προγραμμάτων

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Σχεδιασμός και λειτουργία προγραμμάτων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των μεταναστών	Αριθμός προγραμμάτων Αριθμός ατόμων που αποτάθηκαν για θεραπεία	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	ΜΚΟ	2009
2. Σχεδιασμός και λειτουργία προγραμμάτων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των γυναικών	Αριθμός προγραμμάτων Αριθμός γυναικών που αποτάθηκαν για θεραπεία	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	ΜΚΟ	2009 - 2010
3. Σχεδιασμός και λειτουργία ψυχοθεραπευτικών Κέντρων για παιδιά και οικογένειες υψηλού κινδύνου που να στοχεύει στην έγκαιρη παρέμβαση	Ενίσχυση του Κέντρου Ατομικής και Οικογενειακής Ψυχοθεραπείας των ΥΨΥ (Λευκωσία) Λειτουργία αντίστοιχου Κέντρου στη Λεμεσό	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας		2011
4. Εισαγωγή ειδικού ηλεκτρονικού προγράμματος συμβουλευτικής online για χρήστες κάρναβης	Εξασφάλιση δικαιωμάτων για εισαγωγή προγράμματος Ηλεκτρονική υποδοχή (ιστοσελίδα) Εκπαίδευση Λειτουργών Λειτουργία Προγράμματος Εκστρατεία Διαφώτισης	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	2010 - 2011

>>

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
5. Σχεδιασμός και λειτουργία εξειδικευμένων θεραπευτικών παρεμβάσεων για χρήστες κοκαΐνης	Εκπαίδευση και πλαίσιο προγράμματος Λειτουργία παρεμβάσεων Αριθμός ατόμων που αποτάθηκαν για θεραπεία	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	ΜΚΟ	2010 - 2011
6. Σχεδιασμός και λειτουργία εξειδικευμένων παρεμβάσεων για άτομα με διπλή διάγνωση	Δημιουργία και εφαρμογή ειδικού εργαλείου για συλλογή δεδομένων Λειτουργία προγράμματος Αριθμός ατόμων που αποτάθηκαν για θεραπεία	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	ΕΚΤΕΠΝ	2009 - 2011
7. Ανάπτυξη προγραμμάτων για τις οικογένειες των χρηστών σε όλες τις θεραπευτικές δομές	Αριθμός θεραπευτικών δομών που παρέχουν πρόγραμμα σε οικογένειες	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	ΜΚΟ	2011

Στόχος Β. Αύξηση της προσβασιμότητας στη θεραπεία

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Διαμόρφωση θεραπευτικών προγραμμάτων χαμηλού ουδού (low threshold)	Αριθμός προγραμμάτων	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	ΜΚΟ	2009
2. Διεύρυνση του Θεραπευτικού Συνεχούς και δικτύωση των δομών τοξικοεξάρτησης με άλλους φορείς (π. χ. στρατός, σχολεία, πρώτες βοήθειες)	Δημιουργία Πρωτοκόλλων Συνεργασίας Αριθμός παραπομπών	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας ΜΚΟ Υπουργείο Άμυνας Υπουργείο Παιδείας Πολιτισμού Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - ΥΚΕ Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν	Συνεχής δράση 2009 - 2012
3. Σχεδιασμός για εφαρμογή πιλοτικού προγράμματος προσέγγισης χρηστών στο δρόμο με στόχο τον εντοπισμό κρυμμένων πληθυσμών (π.χ. χιονοστιβάδα)	Εφαρμογή προγράμματος	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας ΜΚΟ ΟΝΕΚ	2011 - 2012

>>

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
4. Γενική Ενημέρωση του πληθυσμού	Αριθμός / είδος εκστρατειών διαφώτισης/ διαφωτιστικό υλικό Εμπλουτισμός Ιστοσελίδας	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας ΜΚΟ Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν	Συνεχής Δράση 2009 - 2012
5. Δημιουργία Κέντρων Πολλαπλής Παρέμβασης	Λειτουργία Κέντρων σε δύο επαρχίες	Υπουργείο Υγείας- Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	ΜΚΟ	2012
6. Θεσμική κατοχύρωση ευέλικτου ωραρίου λειτουργίας των θεραπευτικών δομών	Θεσμική κατοχύρωση του ευέλικτου ωραρίου	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Οικονομικών	2009

Στόχος Γ. Πιστοποίηση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των θεραπευτικών προγραμμάτων και δομών

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Σύστημα διασφάλισης ποιότητας με θέσπιση κριτηρίων καλής πρακτικής που να διέπουν τη λειτουργία των δομών τοξικοεξάρτησης	Καταγραφή κριτηρίων Θέσπιση συμβολαίων ποιότητας	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας ΜΚΟ	2009
2. Έγκριση λειτουργίας των θεραπευτικών δομών και προγραμμάτων που τηρούν τα κριτήρια	Καταγραφή και πιστοποίηση δομών που υιοθέτησαν τα κριτήρια ποιότητας Δημοσιοποίηση των εγκεκριμένων προγραμμάτων	ΑΣΚ		Συνεχής Δράση 2009 - 2012
3. Θεσμοθέτηση ειδικών προσόντων για Λειτουργούς Τοξικοεξάρτησης	Πιστοποίηση Λειτουργών Τοξικοεξάρτησης	ΑΣΚ	Εθνικά και Διεθνή Ερευνητικά/ Πανεπιστημιακά Ιδρύματα Δίκτυο Πρόληψης Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	2009 - 2010
4. Στελέχωση και επάρκεια των δομών με Λειτουργούς Τοξικοεξάρτησης	Αριθμός λειτουργών τοξικοεξάρτησης που έχουν πιστοποιηθεί	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	Συνεχής Δράση 2009 - 2012

>>

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
5. Θέσπιση γενικών αρχών που να κατοχυρώνουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των θεραπευομένων στα θεραπευτικά κέντρα και τήρηση Δεοντολογικού Κώδικα	Καταγραφή βασικών αρχών Αριθμός δομών που υιοθέτησαν τις αρχές Αριθμός παραπόνων που υποβάλλονται στο ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	ΜΚΟ	2009
6. Εφαρμογή και λειτουργία του ενιαίου συστήματος καταγραφής και τεκμηρίωσης σε όλες τις δομές τοξικοεξάρτησης	Αριθμός δομών στις οποίες λειτουργεί το σύστημα	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας ΜΚΟ	2009
7. Επίτευξη της σταθερότητας στη στελέχωση των κρατικών θεραπευτικών δομών	Υιοθέτηση συστήματος κινήτρων	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Οικονομικών- Τμήμα Διοίκησης και Προσωπικού	2010
8. Θεσμική κατοχύρωση της Επιστημονικής Ομάδας "ΣΥΝΘΕΣΗ" ως του οργάνου παραγωγής πολιτικής, σχεδιασμού, στελέχωσης, αναβάθμισης, κατάρτισης προϋπολογισμών και ανάπτυξης των θεραπευτικών προγραμμάτων του κυβερνητικού τομέα	Εφαρμογή απόφασης	Υπουργείο Υγείας	Υπουργείο Οικονομικών	2009 - 2012

>>

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
9. Εισαγωγή και λειτουργία Συστήματος Διαχείρισης Περιστατικών ["Case Management"] και του Συνεχούς της Φροντίδας	Αριθμός δομών που εντάσσονται στο σύστημα	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας ΜΚΟ	2012
10. Θεσμοθέτηση της επιστημονικής εποπτείας και της εξωτερικής αξιολόγησης των δομών τοξικοεξάρτησης	Αριθμός δομών με επιστημονική εποπτεία Αριθμός δομών που έχουν αξιολογηθεί	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας ΜΚΟ	Συνεχής Δράση 2009 - 2012
11. Εισαγωγή συστήματος συνεχούς εκπαίδευσης/εξειδίκευσης	Αριθμός ατόμων που έχουν εκπαιδευτεί/εξειδικευθεί Αριθμός εκπαιδύσεων/εξειδικεύσεων	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	ΜΚΟ	Συνεχής Δράση 2009 - 2012

Στόχος: Δ. Βελτίωση της θεραπευτικής μεταχείρισης χρηστών / ουσιοεξαρτημένων ατόμων στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και στο στρατό

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Λειτουργία ολοκληρωμένης δομής τοξικοεξάρτησης (αποτοξίνωση, απεξάρτηση, υποκατάσταση) εντός του σωφρονιστικού συστήματος	Διεξαγωγή μελέτης των αναγκών Εφαρμογή νέου πλαισίου Επάρκεια εξειδικευμένου προσωπικού Αριθμός ατόμων που αιτούνται θεραπείας Εφαρμογή προγραμμάτων Δημιουργία ειδικής πτέρυγας στις φυλακές για θεραπεία ουσιοεξαρτημένων ατόμων στο πλαίσιο λειτουργίας του Πολυδύναμου Κέντρου	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης - Τμήμα Φυλακών	Μέχρι το 2012
2. Θεσμοθέτηση διαδικασίας έγκαιρης αναγνώρισης και παραπομπής στρατιωτών στις δομές τοξικοεξάρτησης	Λειτουργία επιστημονικής κλινικής ομάδας Εκπαίδευση των μελών της ομάδας Αριθμός παραπομπών	Υπουργείο Άμυνας	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας ΜΚΟ	2010
3. Διασφάλιση της συνέχισης παρακολούθησης της θεραπευτικής διαδικασίας για στρατιώτες που ήδη βρίσκονται σε θεραπεία	Αριθμός στρατιωτών που συνεχίζουν να παρακολουθούν θεραπευτικό πρόγραμμα	Υπουργείο Άμυνας	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	2010

Στόχος: Ε. Στήριξη των ατόμων που βρίσκονται στο στάδιο της κοινωνικής επανένταξης

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Ανάπτυξη συνεταιριστικών δράσεων με στόχο την οικονομική βοήθεια, κατάρτιση και εργασιακή αποκατάσταση μεταξύ των προγραμμάτων κοινωνικής επανένταξης και των διαφόρων οργανωμένων συνόλων	Αριθμός και είδος δράσεων/ προγραμμάτων Αξιοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων (π.χ. European Social Fund)	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - ΥΚΕ και Τμήμα Εργασίας ΚΕΒΕ ΟΕΒ Συνδικαλιστικές Οργανώσεις ΜΚΟ	Συνεχής Δράση 2009 - 2012
2. Εφαρμογή του αναθεωρημένου σχεδίου παροχής οικονομικής βοήθειας	Αριθμός ατόμων που εξυπηρετήθηκαν άμεσα Ποσό που διατέθηκε	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - ΥΚΕ	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας ΜΚΟ	Συνεχής Δράση 2009 - 2012

3. Μείωση της Βλάβης

3.1 Αρχές

Η παρούσα Στρατηγική προτάσσει ως βασική αρχή τη διασφάλιση της πρόσβασης των χρηστών ουσιών εξάρτησης σε υπηρεσίες μείωσης της βλάβης, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται έγκαιρα και αποτελεσματικά η πρόληψη ή ο περιορισμός των επιβλαβών συνεπειών από τη χρήση ναρκωτικών, καθώς και των κοινωνικών και άλλων κινδύνων. Η αρχή της μείωσης της βλάβης βασίζεται στην προστασία του "δικαιώματος στην υγεία" των ατόμων που κάνουν χρήση ουσιών εξάρτησης, τόσο σε σχέση με τη πρόληψη της μετάδοσης του ιού του AIDS και των άλλων μολυσματικών ασθενειών, όσο και σε ό,τι αφορά τη σύνδεση των ατόμων αυτών με τις υπηρεσίες υγείας.

Σύμφωνα με τις αρχές της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά (2005 - 2012), τα μέτρα μείωσης της ζήτησης ναρκωτικών πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα υγειονομικά και κοινωνικά προβλήματα που προκαλεί η χρήση παρανόμων ψυχοτρόπων ουσιών και η πολυτοξικομανία σε συνδυασμό με νόμιμες ψυχότροπες ουσίες όπως ο καπνός, το αλκοόλ και τα φάρμακα.

Συγκεκριμένα, οι πρακτικές μείωσης της βλάβης αποτελούν μέρος των υπηρεσιών θεραπείας και αποσκοπούν στην αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας που απορρέουν από τη χρήση και τη μείωση του αριθμού των μολυσματικών ασθενειών, των άμεσων ή έμμεσων θανάτων, των ατυχημάτων και τραυματισμών, των επικίνδυνων συμπεριφορών, των εγκληματικών δραστηριοτήτων, της βίας και των οικογενειακών προβλημάτων που συνδέονται με τη χρήση.

3.2 Στόχοι

Οι βασικοί στόχοι της Στρατηγικής στον πυλώνα Μείωσης της Βλάβης είναι:

1. Η διασφάλιση της εφαρμογής πρακτικών μείωσης της βλάβης εντός του συστήματος υγείας.
2. Η προώθηση και υλοποίηση μέτρων για ασφαλή νυχτερινή διασκέδαση.
3. Μείωση της μετάδοσης μολυσματικών ασθενειών.
4. Η ενίσχυση των πρακτικών μείωσης της βλάβης εντός του θεραπευτικού συνεχούς.

3.3 Δράσεις

Στόχος: Α. Διασφάλιση της εφαρμογής πρακτικών μείωσης της βλάβης εντός του συστήματος υγείας

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Δημιουργία και εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης για το προσωπικό υγείας και το προσωπικό των Μονάδων Επειγόντων Περιστατικών	Αριθμός προγραμμάτων κατάρτισης Αριθμός ατόμων που συμμετείχαν	Υπουργείο Υγείας - Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	2009 - 2010
2. Σχεδιασμός και εφαρμογή βραχέων παρεμβάσεων για χρήστες ουσιών στο σύστημα υγείας και τις Μονάδες Επειγόντων Περιστατικών	Υλοποίηση παρεμβάσεων Αριθμός περιστατικών	Υπουργείο Υγείας - Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	2009 - 2012

Στόχος: Β. Υλοποίηση του στρατηγικού σχεδίου για ασφαλή νυχτερινή διασκέδαση

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Διασφάλιση παροχής δωρεάν πόσιμου νερού και πάγου σε κέντρα νυχτερινής διασκέδασης	Υλοποίηση μέτρου για παροχή νερού	ΑΣΚ	Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Κέντρων Αναψυχής ΚΟΤ	Μέχρι το 2012
2. Εκπαίδευση προσωπικού των κέντρων νυχτερινής διασκέδασης στην αναγνώριση συμπτωμάτων ιατρικών προβλημάτων (που πιθανόν να σχετίζονται με τη χρήση ουσιών) και στην παροχή πρώτων βοηθειών	Αριθμός προγραμμάτων εκπαίδευσης Αριθμός ατόμων που εκπαιδεύτηκαν Έκδοση και διάχυση έντυπου υλικού	ΑΣΚ	Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Κέντρων Αναψυχής ΚΟΤ Υπουργείο Υγείας- Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας	Μέχρι το 2012
3. Πραγματοποίηση μεταμεσονύχτιων διαδρομών δημόσιων λεωφορείων	Αριθμός λεωφορείων/ Διαδρομών	ΑΣΚ	Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων	Μέχρι το 2012
4. Παροχή πληροφοριών (π.χ. διαθέσιμες θεραπευτικές υπηρεσίες, νομικό πλαίσιο σε σχέση με τη χρήση) και ενημερωτικού υλικού για τις παράνομες και νόμιμες ουσίες από εκπαιδευμένα στελέχη σε χώρους διασκέδασης	Αριθμός στελεχών Αριθμός εντύπων και χώρων που αξιοποιήθηκαν Αριθμός χώρων διασκέδασης που έχει γίνει πληροφόρηση	ΑΣΚ	Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Κέντρων Αναψυχής ΟΝΕΚ - Τομέας Πρόληψης Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Συνεχής δράση 2009 - 2012

>>

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
5. Προώθηση δημιουργίας αρχείου για το προσωπικό ασφαλείας στα νυκτερινά κέντρα	Δημιουργία επιτελικής ομάδας	ΑΣΚ	Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Κέντρων Αναψυχής Υπουργείο Εσωτερικών-Τοπική Αυτοδιοίκηση Αστυνομία Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Μέχρι το 2012
6. Σχεδιασμός και εφαρμογή προγράμματος "δουλειάς στο δρόμο" σε νυχτερινούς χώρους διασκέδασης	Εφαρμογή προγράμματος	ΑΣΚ	ΟΝΕΚ Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας ΜΚΟ	Μέχρι το 2012

Στόχος: Γ. Ενίσχυση των πρακτικών Μείωσης της Βλάβης εντός του θεραπευτικού συνεχούς

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Θέσπιση κριτηρίων καλής πρακτικής που να διέπουν τα προγράμματα Υποκατάστασης	Καταγραφή νέου πλαισίου / αρχών	ΑΣΚ	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	2009
2. Παροχή εναλλακτικών επιλογών στα προγράμματα Υποκατάστασης ως προς την ουσία χορήγησης	Υλοποίηση μέτρου	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας		Μέχρι το 2012

>>

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
3. Επέκταση των προγραμμάτων της Υποκατάστασης σε άλλες πόλεις	Αριθμός Κέντρων ανά επαρχία	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας		Μέχρι το 2012
4. Προώθηση βασικών πρακτικών μείωσης της βλάβης στις φυλακές	Εφαρμογή προγραμμάτων στις φυλακές	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης - Τμήμα Φυλακών	2009
5. Εισαγωγή βασικών πρακτικών μείωσης της βλάβης στις δομές τοξικοεξάρτησης	Αριθμός και είδος πρακτικών που εφαρμόζονται από δομές	Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	Υπουργείο Υγείας - Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας ΜΚΟ	2009
6. Παροχή δωρεάν συριγγών και ενημέρωση για ασφαλή χρήση σε παγκύπρια βάση	Τροποποίηση σχετικής νομοθεσίας Φαρμακεία και δομές τοξικοεξάρτησης που εφαρμόζουν το μέτρο Αριθμός συριγγών που χορηγήθηκαν	ΑΣΚ	Παγκύπριος Φαρμακευτικός Σύλλογος Υπουργείο Υγείας - Φαρμακευτικές Υπηρεσίες Υπουργείο Υγείας - Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας	Συνεχής Δράση 2009 - 2012

4. Μείωση της Προσφοράς

4.1 Αρχές

Παρά τις σημαντικές και επιτυχείς προσπάθειες που καταβάλλονται σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, η διακίνηση ναρκωτικών ουσιών εξακολουθεί να απασχολεί σε έντονο βαθμό τις υπηρεσίες καταστολής των κρατών μελών.

Στη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Ναρκωτικά 2005 - 2012, ο στόχος για τον πυλώνα Μείωσης της Προσφοράς είναι ο εστιασμός των δράσεων και παρεμβάσεων των υπηρεσιών επιβολής του νόμου στην παραγωγή και εμπορία ναρκωτικών, την εκτροπή πρόδρομων ουσιών, στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, καθώς και η βελτίωση των σχετικών μηχανισμών, μέσα από συντονισμένη δράση τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Στην Κύπρο, τόσο η έρευνα κοινωνικού κόστους (ΑΣΚ, 2008) που αναφέρει ότι το 68% των δαπανών που διατίθενται για αντιμετώπιση του φαινομένου των ναρκωτικών, αφιερώνονται στην επιβολή του νόμου και στα μέτρα καταστολής, καθώς και η αξιολόγηση του προηγούμενου Σχεδίου Δράσης για τα Ναρκωτικά, ανέδειξαν ότι οι δράσεις που εντάσσονται στον τομέα Μείωσης της Προσφοράς, έτυχαν προτεραιότητας.

Πιο συγκεκριμένα, τα κύρια συμπεράσματα της αξιολόγησης του προηγούμενου Σχεδίου Δράσης για τα Ναρκωτικά (Degkwitz et al., 2008), στον τομέα της Μείωσης της Προσφοράς έχουν ως εξής:

- υφίσταται και λειτουργεί επιτυχώς το σύστημα ελέγχου της διακίνησης ναρκωτικών ουσιών στην Κύπρο. Η ανάπτυξη του συστήματος ελέγχου περιελάμβανε την ενδυνάμωση των υπαρχουσών δομών, τη δημιουργία νέων υποδομών, τη νομοθετική ρύθμιση και τη συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών,
- σε σχέση με τον έλεγχο της διακίνησης των πρόδρομων ουσιών, το ανάλογο σύστημα εφαρμόστηκε πλήρως,
- στον τομέα ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, ο πιο σημαντικός στόχος ήταν η δημιουργία της κατάλληλης υποδομής για τον αποτελεσματικό έλεγχο των δραστηριοτήτων αυτών. Οι δράσεις εφαρμόστηκαν και έχουν ενισχυθεί,
- σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε ένα περιεκτικό επιμορφωτικό πρόγραμμα. Οι ομάδες - στόχοι έχουν τύχει εκπαίδευσης και άλλα εξειδικευμένα θέματα βρίσκονται σε εξέλιξη.

Εν κατακλείδι, μπορεί να λεχθεί ότι οι σημαντικές δράσεις Μείωσης της Προσφοράς υλοποιήθηκαν.

4.2 Στόχοι

Γενικός στόχος του πυλώνα Μείωσης της Προσφοράς, για την περίοδο 2009 - 2012, είναι η μετρήσιμη μείωση της προσφοράς και διαθεσιμότητας των παράνομων ουσιών στην Κύπρο και του εγκλήματος που σχετίζεται με τα ναρκωτικά.

Οι επιμέρους στόχοι - προτεραιότητες για την περίοδο 2009 - 2012 είναι:

• Διακίνηση παράνομων ουσιών

Αυξημένη προσπάθεια για την κατάσχεση των παράνομων ουσιών και τη σύλληψη των διακινητών και εμπόρων ναρκωτικών, ούτως ώστε οι παράνομες ουσίες να μην είναι διαθέσιμες στους πολίτες και ειδικά στα παιδιά και στους νέους.

• Έλεγχος της εισαγωγής ναρκωτικών

Ενδυνάμωση του διασυνοριακού ελέγχου για την αποτροπή της εισαγωγής των παράνομων ουσιών στην Κυπριακή Δημοκρατία μέσω των αεροδρομίων, των λιμανιών και των μαρίνων καθώς και έλεγχος της διακίνησης μέσω των ταχυδρομείων και της Γραμμής Κατάπαυσης του Πυρός.

• Διεθνής συνεργασία

Λόγω του παγκόσμιου χαρακτήρα του φαινομένου των ναρκωτικών, οι δράσεις για Μείωση της Προσφοράς πρέπει να συντονίζονται σε διεθνές επίπεδο. Η αντιμετώπιση της διακίνησης ναρκωτικών στηρίζεται στη διεθνή συνεργασία, μέσω των κοινών επιχειρησιακών σχεδίων, καθώς και στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και πληροφοριών. Στόχος είναι η συνεχής και αποτελεσματική συνεργασία των αρχών επιβολής του νόμου με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς, όπως οι Europol, Interpol, Eurojust, World Customs Organisation κ.α.

• Οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος

Καταπολέμηση της νομιμοποίησης των παράνομων εσόδων του οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της διακίνησης και εμπορίας παράνομων ουσιών και κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από τη διακίνηση ναρκωτικών.

• Πρόδρομες ουσίες

Παρακολούθηση και έλεγχος της νόμιμης διακίνησης πρόδρομων ουσιών, ώστε να μειωθεί και να αποτραπεί η παραγωγή και εμπορία παράνομων ουσιών.

• Επιμόρφωση

Συνεχής εκπαίδευση και επιμόρφωση των μελών των αρχών επιβολής του νόμου σε θέματα Μείωσης της Προσφοράς, καθώς και συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες που διοργανώνονται από την ΕΕ και Διεθνείς Οργανισμούς.

• Πρόληψη και μείωση των περιστατικών οδήγησης υπό την επήρεια αλκοόλ και ναρκωτικών

Συνέχιση των εκστρατειών αλκοτέστ για πρόληψη των οδικών δυστυχημάτων που οφείλονται στη χρήση αλκοόλ και εισαγωγή του συστήματος ελέγχου οδήγησης υπό την επήρεια ναρκωτικών (νάρκοτεστ), κατόπιν θέσπισης της σχετικής νομοθεσίας.

Η υλοποίηση των πιο κάτω δράσεων προϋποθέτουν τη συνέχιση της συνεργασίας και του συντονισμού μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών: της Υπηρεσίας Καταπολέμησης Ναρκωτικών και του Τμήματος Τροχαίας της Αστυνομίας, του Τμήματος Τελωνείων του Υπουργείου Οικονομικών, της Μονάδας Καταπολέμησης των Αδικημάτων Συγκάλυψης της Γενικής Εισαγγελίας, των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών και του Γενικού Χημείου του Κράτους, του Υπουργείου Υγείας.

4.3 Δράσεις

Στόχος: Α. Μείωση της διακίνησης των παράνομων ουσιών

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Σύλληψη διακινητών, εμπόρων ναρκωτικών και κατάσχεση παράνομων ουσιών	Αριθμός υποθέσεων Αριθμός συλληφθέντων ατόμων Αριθμός και ποσότητες κατασχέσεων κατά ουσία	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν	Υπουργείο Υγείας - Γενικό Χημείο του Κράτους	Συνεχής Δράση 2009 - 2012 Συνεχής Δράση 2009 - 2012
2. Χαρτογράφηση των σημείων διανομής ναρκωτικών και αποτροπή διακίνησης μικροποσοτήτων	Χαρτογράφηση περιοχών Αριθμός κατασχεθεισών μικροποσοτήτων Αριθμός συλληφθέντων	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν		

Στόχος: Β. Αποτροπή της εισαγωγής παράνομων ουσιών στην Κυπριακή Δημοκρατία

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Αποτροπή της διακίνησης παράνομων ουσιών μέσω των νόμιμων εισόδων της Κυπριακής Δημοκρατίας βάσει Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ Αστυνομίας και Τμήματος Τελωνείων	Αριθμός συναντήσεων των Προσώπων Επαφής Αριθμός υποθέσεων Αριθμός συλληφθέντων ατόμων Αριθμός και ποσότητες κατασχέσεων	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων		Συνεχής δράση 2009 - 2012
2. Στοχευόμενες έρευνες σε πτήσεις υψηλού κινδύνου	Αριθμός ερευνών σε πτήσεις υψηλού κινδύνου Αριθμός συναντήσεων με Εταιρίες Αερομεταφορών με στόχο την απρόσκοπτη παροχή πληροφοριών	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων		Συνεχής δράση 2009 - 2012
3. Στοχευόμενες έρευνες σε ύποπτα άτομα (passenger profile)	Αριθμός ελέγχων σε ύποπτα άτομα	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων		Συνεχής δράση 2009 - 2012
4. Ενίσχυση του προσωπικού της Υ.ΚΑ.Ν στο λιμάνι Λεμεσού	Αριθμός νέων μελών της Υ.ΚΑ.Ν στο λιμάνι Λεμεσού	Αστυνομία		2009 - 2010

>>

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
5. Ανάπτυξη συνεργασίας των αρμοδίων φορέων με στόχο την αποτελεσματική επιτήρηση των μαρίνων	Αριθμός συναντήσεων των αρμόδιων φορέων Εκπόνηση επιχειρησιακού σχεδίου για την αποτελεσματική επιτήρηση Αριθμός ελέγχων στις μαρίνες	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν	Λιμενική Αστυνομία Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού	Πρώτη συνάντηση φορέων: αρχές του έτους 2009
6. Ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ ιδιωτικών εταιριών μεταφορών (και ταχυδρομείων) και των αρχών επιβολής του νόμου για αποτροπή εισαγωγής ναρκωτικών	Αριθμός συναντήσεων με τις ιδιωτικές εταιρίες μεταφορών Αριθμός Μνημονίων Συνεργασίας Αριθμός κατασχέσεων μέσω ταχυδρομείων και εταιριών μεταφορών	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν	Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων	Συνεχής δράση 2009 - 2012
7. Συνέχιση και αναβάθμιση του επιλεκτικού ελέγχου με στόχο την πρόληψη της διακίνησης παράνομων ουσιών μέσω της Γραμμής Κατάπαυσης του Πυρός και των σημείων διέλευσης	Αριθμός ατόμων και Αριθμός κατασχέσεων ποσοτήτων παράνομων ουσιών	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν	Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων	Συνεχής δράση 2009 - 2012
8. Βελτίωση των τεχνικών μέσων παρακολούθησης υπόπτων στη Γραμμή Κατάπαυσης του Πυρός	Κονδύλι για την αγορά τεχνικού εξοπλισμού	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν		Συνεχής Δράση 2009 - 2012

Στόχος: Γ. Επιμόρφωση των μελών των Αρχών επιβολής του νόμου

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Σχεδιασμός και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων βάσει των αναγκών του επιχειρησιακού τμήματος της Υ.ΚΑ.Ν και των αναγκών που προκύπτουν από τις βέλτιστες πρακτικές της ΕΕ	Αριθμός εκπαιδύσεων Αριθμός συμμετεχόντων	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Υπουργείο Υγείας - Γενικό Χημείο του Κράτους	Συνεχής δράση 2009 - 2012
2. Μελέτη των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (CEPOL) για ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα ναρκωτικά στην Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου (ΑΑΚ)	Υιοθέτηση της πρότασης της CEPOL Αριθμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων που έχουν υλοποιηθεί στην ΑΑΚ Αριθμός συμμετεχόντων στις εκπαιδεύσεις στην ΑΑΚ	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Υπουργείο Υγείας - Γενικό Χημείο του Κράτους	Συνεχής δράση 2009 - 2012
3. Συνέχιση της εκπαίδευσης των Λειτουργών του Τμήματος Τελωνείων σε θέματα ναρκωτικών	Αριθμός εκπαιδύσεων που υλοποιήθηκαν σε συνεργασία με την ΥΚΑΝ Αριθμός εκπαιδύσεων της ΕΕ και Διεθνών Οργανισμών Αριθμός συμμετεχόντων στις εκπαιδεύσεις	Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Υπουργείο Υγείας - Γενικό Χημείο του Κράτους	Συνεχής δράση 2009 - 2012 (ετησίως)

Στόχος Δ. Συνέχιση και Αναβάθμιση της Συνεργασίας με Οργανισμούς της ΕΕ, Διεθνείς Οργανισμούς και Τρίτες Χώρες για την καταπολέμηση της παραγωγής και παράνομης διακίνησης ναρκωτικών προς την ΕΕ

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Υποστήριξη για τη δημιουργία Επιχειρησιακού Κέντρου στη Μεσόγειο (CE-CLAD-M) για την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών στη Μεσόγειο	Αριθμός συμμετοχών στις συναντήσεις της CECLAD-M Αριθμός συμμετοχών σε επιχειρήσεις της CECLAD-M	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν	Υπουργείο Υγείας - Γενικό Χημείο του Κράτους	Συνεχής Δράση 2009 - 2012
2. Συμμετοχή της Κύπρου σε επιχειρησιακά προγράμματα της Europol (COSPOL)	Αριθμός συμμετοχών Αριθμός κατασχέσεων που πραγματοποιούνται στην Κύπρο στα πλαίσια της COSPOL	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν	Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων Υπουργείο Υγείας - Γενικό Χημείο του Κράτους	Συνεχής Δράση 2009 - 2012
3. Συμμετοχή της Κύπρου σε επιχειρήσεις της ΕΕ για τα Ναρκωτικά, οι οποίες αποφασίζονται από την Επιτροπή Τελωνειακής Συνεργασίας	Αριθμός συμμετοχών Αριθμός κατασχέσεων που πραγματοποιούνται στην Κύπρο στα πλαίσια των επιχειρήσεων	Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Υπουργείο Υγείας - Γενικό Χημείο του Κράτους	Συνεχής Δράση 2009 - 2012
4. Συμμετοχή σε πρωτοβουλίες σχετικές με τα ναρκωτικά της ΕΕ, του Ο.Η.Ε, του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Παγκόσμιου Οργανισμού Τελωνείων	Αριθμός συμμετοχών στο Paris Pact Initiative (UNODC) Αριθμός συμμετοχών στην πρωτοβουλία της Αυστρίας (Balkan Route) Αριθμός συμμετοχών στην Ομάδα του Δουβλίνου Αριθμός συνεργασιών με το Regional Information Liaison Office (RILO)	ΑΣΚ	Υπουργείο Εξωτερικών Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων Υπουργείο Υγείας - Γενικό Χημείο του Κράτους	Συνεχής Δράση 2009 - 2012

>>

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
5. Συμμετοχή σε ομάδες εργασίας σε θέματα ναρκωτικών	Αριθμός συμμετοχών στην Οριζόντια Ομάδα για τα Ναρκωτικά της ΕΕ Αριθμός συμμετοχών στις Πλατφόρμες εργασίας της Ομάδας Πομπιντού, του Συμβουλίου της Ευρώπης Αριθμός συμμετοχών στην Ομάδα Τελωνειακής Συνεργασίας της ΕΕ	ΑΣΚ	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Γενική Εισαγγελία	Συνεχής δράση 2009 - 2012
6. Συνέχιση και αναβάθμιση της συνεργασίας με τους Αξιωματικούς Συνδέσμους ξένων χωρών	Αριθμός συναντήσεων Αριθμός επισκέψεων από τους Αξιωματικούς Συνδέσμους Αριθμός αιτημάτων που έχουν απαντηθεί από τους Αξιωματικούς Συνδέσμους Αριθμός αιτημάτων που απαντήθηκαν από την Κυπριακή Αστυνομία	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων	Υπουργείο Υγείας - Γενικό Χημείο του Κράτους	Συνεχής δράση 2009 - 2012
7. Αναβάθμιση της συνεργασίας της Κύπρου με τις γειτονικές χώρες	Αριθμός Μνημονίων Συνεργασίας Αριθμός επισκέψεων Αξιωματούχων στις γειτονικές χώρες Αριθμός επισκέψεων Αξιωματούχων των γειτονικών χωρών στην Κύπρο	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων		Συνεχής δράση 2009 - 2012

Στόχος: Ε. Πρόληψη και μείωση των περιστατικών οδήγησης υπό την επήρεια αλκοόλ και ναρκωτικών

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Εντατικοποίηση των ελέγχων με Αλκοτέστ	Αριθμός εκστρατειών Αριθμός ατόμων στα οποία έγινε έλεγχος	Αστυνομία - Τμήμα Β' Τροχαία Αρχηγείου		Συνεχής Δράση 2009 - 2012
2. Εισαγωγή της Νομοθεσίας για εφαρμογή του Νάρκοτεστ	Αριθμός εκστρατειών Αριθμός ατόμων στα οποία έγινε έλεγχος	Αστυνομία - Τμήμα Β' Τροχαία Αρχηγείου	Υπουργείο Υγείας - Γενικό Κρατικό Χημείο	2010

Στόχος: ΣΤ. Πρόληψη της διακίνησης Πρόδρομων Ουσιών

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 273/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί των προδρόμων ουσιών των ναρκωτικών	Άδειες εισαγωγής Πρόδρομων Ουσιών Άδειες εξαγωγής Πρόδρομων Ουσιών	Υπουργείο Υγείας - Φαρμακευτικές Υπηρεσίες	Υπουργείο Υγείας - Γενικό Χημείο του Κράτους	Συνεχής δράση 2009 - 2012
2. Εκθέσεις προς τα Ηνωμένα Έθνη για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Συνθήκης του 1988	Αριθμός εκθέσεων	Υπουργείο Υγείας - Φαρμακευτικές Υπηρεσίες	Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων	Συνεχής δράση 2009 - 2012

>>

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
3. Δημιουργία Διαθεματικής Επιτροπής για έγκαιρη και αποτελεσματική αποστολή εισηγήσεων προς το Υπουργικό Συμβούλιο σχετικά με τον Πρώτο Πίνακα της Νομοθεσίας Περί Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών	Δημιουργία Επιτροπής Αριθμός συναντήσεων	Υπουργείο Υγείας - Φαρμακευτικές Υπηρεσίες	Υπουργείο Υγείας - Γενικό Κρατικό Χημείο Νομική Υπηρεσία ΕΚΤΕΠΝ Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν	Από 2009
4. Συμμετοχή Λειτουργιών των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών, του Τμήματος Τελωνείων και του Γενικού Χημείου του Κράτους στην Επιτροπή Προδρόμων Ουσιών της ΕΕ	Αριθμός συμμετοχών	Υπουργείο Υγείας - Φαρμακευτικές Υπηρεσίες	Υπουργείο Οικονομικών - Τμήμα Τελωνείων Υπουργείο Υγείας - Γενικό Χημείο του Κράτους	Ετήσια Αξιολόγηση

Στόχος: Η. Πρόληψη της νομιμοποίησης των παράνομων προσόδων από την εμπορία ναρκωτικών

Δράση	Δείκτης	Συντονιστικός Φορέας	Εμπλεκόμενοι Φορείς	Χρονοδιάγραμμα
1. Διερεύνηση της οικονομικής πτυχής υποθέσεων κατοχής και διακίνησης ναρκωτικών για εντοπισμό των παράνομων εσόδων	Αριθμός υποθέσεων που διερευνήθηκαν	Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν	ΜΟ.Κ.Α.Σ	Συνεχής Δράση 2009 - 2012
2. Διερεύνηση περιουσιακών στοιχείων υπόπτων και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη μεθοδολογία και τις επιχειρησιακές προσεγγίσεις	Αριθμός υποθέσεων που διερευνήθηκαν Ανταλλαγή πληροφοριών με ΥΚΑΝ και μονάδες του εξωτερικού	ΜΟ.Κ.Α.Σ Αστυνομία - Υ.ΚΑ.Ν		Συνεχής Δράση 2009 - 2012
3. Ανάλυση πληροφοριών σχετικά με αναφορές για υποψίες ξεπλύματος βρώμικου χρήματος	Αριθμός αναφορών από αντίστοιχους οργανισμούς του εξωτερικού που αναλύθηκαν Αριθμός αναφορών από χρηματοοικονομικούς οργανισμούς ή/και άλλους επαγγελματίες που αναλύθηκαν	ΜΟ.Κ.Α.Σ		Συνεχής Δράση 2009 - 2012
4. Εφαρμογή των προληπτικών μέτρων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος	Υλοποίηση προληπτικών μέτρων	ΜΟ.Κ.Α.Σ		Συνεχής Δράση 2009 - 2012

Γ. Στρατηγικά Εργαλεία / Εγκάρσια θέματα

1. Συντονισμός και Συνεργασία

1.1 Εθνικό Επίπεδο

Μια Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά, συνεπάγεται συντονισμό, τόσο σε σχέση με τη διαμόρφωση της, εμπλέκοντας σε αυτή όλους τους φορείς (κυβερνητικούς και μη) που έχουν λόγο και ρόλο, όσο και σε σχέση με την εφαρμογή της, αφού αυτοί καλούνται να κάμουν πράξη τη Στρατηγική αυτή. Στην κατεύθυνση αυτή μάλιστα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή της ΕΕ ετοίμασε την "Πράσινη Βίβλο" (Green Paper) με θέμα το ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στην πολιτική της ΕΕ για τα Ναρκωτικά, με στόχο την πιο άμεση εμπλοκή της στο θέμα των ναρκωτικών.

Η τετράχρονη εμπειρία της πρώτης ΕΣΝ της χώρας μας, ανέδειξε τη σημασία ύπαρξης ενός μηχανισμού που να συγκεντρώνει την τεχνογνωσία αλλά και την ευθύνη για τη χάραξη και παρακολούθηση της ΕΣΝ, αλλά ταυτόχρονα υπογράμμισε και τη σημασία περαιτέρω ανάπτυξης και αναγνώρισης του Αντιναρκωτικού Συμβουλίου Κύπρου, ως του ανώτατου σώματος λήψης αποφάσεων και παρακολούθησης της εφαρμογής της ΕΣΝ, προκειμένου να διασφαλισθεί, διευκολυνθεί και βελτιωθεί η προώθηση των δράσεων σε όλα τα επίπεδα.

Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός και να διασφαλισθεί ο συντονιστικός και εκτελεστικός ρόλος του ΑΣΚ, χρειάζεται να υλοποιηθούν οι ακόλουθες δράσεις:

- Θεσμοθέτηση και άμεση πλήρωση της θέσης του Επιτρόπου για τα Ναρκωτικά.
- Τροποποίηση της Νομοθεσίας που διέπει τη λειτουργία του ΑΣΚ έτσι που να κατοχυρώνεται και νομοθετικά η εξουσία του σε ότι αφορά τη διαδικασία έγκρισης και επιχορήγησης προγραμμάτων (εφαρμογή κριτηρίων καλής πρακτικής, διαμόρφωση συμβολαίων ποιότητας, έκδοση πιστοποιητικού λειτουργίας).

Περαιτέρω, μέσα από την εμπειρία της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής, αναδεικνύεται η ανάγκη θεσμοθέτησης καναλιών μεταξύ του ΑΣΚ και των Δικαστικών Αρχών της χώρας μας (Γενική Εισαγγελία, Δικηγορικός Σύλλογος) με στόχο την ουσιαστική εμπλοκή τους σε πτυχές σχετικές με το θέμα της ουσιοεξάρτησης.

Απαραίτητη θεωρείται βέβαια και η επαγγελματική προσέγγιση του θέματος από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, που εκ της φύσεως τους, διαμορφώνουν στάσεις και συμπεριφορές μέσα από τους τρόπους αντιμετώπισης και προβολής του φαινομένου της ουσιοεξάρτησης. Μέσα από τη στενή τους συνεργασία με το ΑΣΚ, τα ΜΜΕ θα μπορούν να ασκούν με επάρκεια το έργο τους, σεβόμενα πλήρως τον κώδικα δεοντολογίας και παρέχοντας τεκμηριωμένη ενημέρωση και πληροφόρηση, διαδραματίζοντας έτσι το δικό τους ρόλο στην πρόληψη.

1.2 Διεθνές Επίπεδο

Η διεθνής συνεργασία αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο μιας αποτελεσματικής στρατηγικής, λαμβάνοντας υπόψη ότι το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι ένα πολυεθνικό και πολύπλοκο φαινόμενο, το οποίο δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί αποκλειστικά και μόνο σε εθνικό επίπεδο. Δεδομένου του παγκόσμιου χαρακτήρα του προβλήματος των ναρκωτικών απαιτούνται προσεγγίσεις σε επίπεδο περιφερειακό, διεθνές και πολυμερές για αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου.

Βάσει της νομοθεσίας, το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου έχει, μεταξύ άλλων, την αρμοδιότητα για: το σχεδιασμό Εθνικής Στρατηγικής για τα ναρκωτικά βάσει Ευρωπαϊκών και άλλων διεθνών στρατηγικών, την

προώθηση νομοθετικών και άλλων μέτρων εναρμονισμένων με τις Ευρωπαϊκές και διεθνείς πολιτικές και την ανάπτυξη συνεργασίας με αντίστοιχα Ευρωπαϊκά Σώματα και διεθνείς οργανισμούς. Επιπρόσθετα, ενεργεί ως σύνδεσμος μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και οργανισμών του εξωτερικού σε θέματα διαβίβασης πληροφοριών και σε άλλα σχετικά με τα ναρκωτικά θέματα. Μέσα στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας, το ΑΣΚ εκπροσωπεί την Κύπρο συμμετέχοντας ενεργά στο διεθνή διάλογο για τα ναρκωτικά, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, Συμβουλίου της Ευρώπης και Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Γενικός στόχος για την περίοδο 2009 - 2012 είναι να συνεχιστεί η ενεργός συμμετοχή της Κύπρου στο διεθνή διάλογο για τα ναρκωτικά σε όλα τα επίπεδα και να προωθηθούν διακρατικές συνεργασίες / δίκτυα ως αυτοτελείς άξονες μίας ολοκληρωμένης δημόσιας πολιτικής για την αντιμετώπιση της ουσιοεξάρτησης.

Οι **επιμέρους στόχοι - προτεραιότητες για την περίοδο 2009 - 2012** στον τομέα του συντονισμού και της συνεργασίας σε διεθνές επίπεδο είναι:

- η ενεργός συμμετοχή του ΑΣΚ, ως του επίσημου εκπροσώπου της Κυπριακής Δημοκρατίας, στις συναντήσεις της Οριζόντιας Ομάδας για τα Ναρκωτικά της ΕΕ και η συμβολή της Κύπρου στο σχεδιασμό και υλοποίηση του νέου Σχεδίου Δράσης της ΕΕ 2009 - 2012,
- η συμμετοχή του ΑΣΚ στην παρακολούθηση της εφαρμογής της Έκθεσης για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη στην Κύπρο,
- η συμμετοχή του ΑΣΚ στην παρακολούθηση εφαρμογής του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση,
- η έγκαιρη προετοιμασία για την ανάληψη της προεδρίας της Οριζόντιας Ομάδας της ΕΕ από την Κύπρο, το δεύτερο εξάμηνο του 2012,
- η αξιοποίηση πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων της ΕΕ είτε από το ίδιο το ΑΣΚ είτε από άλλους σχετικούς με το θέμα φορείς του τομέα και η καθιέρωση καναλιών επικοινωνίας με στόχο την ενημέρωση όλων των αρμόδιων φορέων για τα χρηματοδοτικά προγράμματα,
- η διερεύνηση του ενδεχομένου συμπεριληψής κονδυλίου για οικονομική υποστήριξη τρίτων χωρών, όπως το Αφγανιστάν, μέσα στο πλαίσιο της οικονομικής βοήθειας που παρέχει η ΕΕ,
- η συνεχής συνεργασία και ενημέρωση για τις δραστηριότητες της Ομάδας του Δουβλίνου,
- η συμμετοχή του ΑΣΚ στις συναντήσεις των Μονίμων Αντιπροσώπων και στις Πλατφόρμες Εργασίας της Ομάδας Πομπιντού, του Συμβουλίου της Ευρώπης και η προώθηση της συμμετοχής Κυπρίων Εμπειρογνομημόνων στις Πλατφόρμες,
- η ενεργός συμμετοχή του ΑΣΚ στις συναντήσεις της Επιτροπής Ναρκωτικών Ουσιών των Ηνωμένων Εθνών και η προώθηση της εφαρμογής των ψηφισμάτων της,
- η συνεργασία με το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και την Εγκληματικότητα και με το Διεθνές Συμβούλιο Ελέγχου Ναρκωτικών.

1. Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ):

Στόχος της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2005 - 2012 στον τομέα της διεθνούς συνεργασίας είναι η:

"Μετρήσιμη βελτίωση για αποτελεσματικό και σαφέστερο συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ αυτών και της Επιτροπής για την προώθηση και την περαιτέρω ανάπτυξη μιας ισόρροπης προσέγγισης όσον αφορά το πρόβλημα των ναρκωτικών και των πρόδρομων ουσιών στις επαφές με διεθνείς οργανώσεις, με διεθνή φόρουμ και με τρίτες χώρες προκειμένου να μειωθεί η παραγωγή και η προσφορά ναρκωτικών στην Ευρώπη και να παρασχεθεί βοήθεια σε τρίτες χώρες σε τομείς προτεραιότητας για τη μείωση της ζήτησης ναρκωτικών ως αναπόσπαστο μέρος της πολιτικής και αναπτυξιακής συνεργασίας".

Η πολιτική της ΕΕ κατά των ναρκωτικών αντανάκλαται στις πιο κάτω αρχές της διεθνούς πολιτικής κατά των ναρκωτικών, οι οποίες υιοθετήθηκαν τον Ιούνιο του 1998 στην Ειδική Συνέλευση της Γενικής Ολομέλειας των Ο.Η.Ε για τα Ναρκωτικά:

- Η ΕΕ πιστεύει ότι η αντιμετώπιση του φαινομένου των ναρκωτικών είναι **κοινή ευθύνη** όλων των κρατών και συνεπώς δεν πρέπει να γίνεται διαχωρισμός μεταξύ κρατών παραγωγής και κρατών κατανάλωσης ουσιών.
- Η ΕΕ πιστεύει στην ανάγκη για λύσεις σε **επίπεδο πολυμερές**. Θεωρεί ότι η μονομερής αντίδραση για κυρώσεις εναντίον ενός κράτους ή μιας περιφέρειας δε δύναται να επιφέρει σταθερά αποτελέσματα, ενώ οι δράσεις που λαμβάνονται από τα άμεσα ενδιαφερόμενα κράτη θα είναι πιο αποτελεσματικές, εάν αποτελούν μέρος μιας συμφωνημένης διεθνούς προσπάθειας.
- Η ΕΕ πιστεύει ότι η αντιμετώπιση του φαινομένου πρέπει να αποτελεί μια **ισορροπημένη προσέγγιση** μεταξύ μείωσης της προσφοράς και μείωσης της ζήτησης. Οι δράσεις για μείωση της ζήτησης δεν θα επιτύχουν εάν οι ουσίες είναι εύκολα προσβάσιμες και οι δράσεις για μείωση της προσφοράς δεν θα επιτύχουν εάν υπάρχει μεγάλος πληθυσμός έτοιμος για κατανάλωση ουσιών.
- Η ΕΕ πιστεύει ότι η καταπάτηση των **ανθρωπίνων δικαιωμάτων** στα πλαίσια της αντιμετώπισης του φαινομένου, είτε στη μείωση της ζήτησης είτε στη μείωση της προσφοράς, δεν είναι μόνο ηθικά απαράδεκτο αλλά και αντιπαραγωγικό.

Οριζόντια Ομάδα για τα Ναρκωτικά της ΕΕ:

Ο συντονισμός μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε θέματα που αφορούν στα ναρκωτικά πραγματοποιείται μέσω της Οριζόντιας Ομάδας εργασίας για τα Ναρκωτικά (Horizontal Drugs Group) που αποτελεί το κυρίως τεχνικό και πολιτικό φόρουμ εντός του Συμβουλίου της ΕΕ.

Στόχος της Εθνικής Στρατηγικής για την περίοδο 2009 - 2012, είναι η ανελλιπής ενεργός συμμετοχή του ΑΣΚ, ως του επίσημου εκπροσώπου της Κυπριακής Δημοκρατίας και η ενεργός συμβολή του στο σχεδιασμό του νέου Σχεδίου Δράσης της ΕΕ 2009 - 2012 και στην υλοποίηση των δράσεων που προνοεί.

Επιπρόσθετος στόχος είναι η έγκαιρη προετοιμασία για την ανάληψη της προεδρίας της ΕΕ από την Κυπριακή Δημοκρατία, το δεύτερο εξάμηνο του 2012. Συγκεκριμένα, το ΑΣΚ θα:

- α) προωθήσει τη συμμετοχή εκπροσώπου του Υπουργείου Εξωτερικών στις συναντήσεις της Οριζόντιας Ομάδας, αφού πολλά θέματα άπτονται εξωτερικής πολιτικής και
- β) ετοιμάσει το πρόγραμμα εργασίας της Οριζόντιας Ομάδας για την περίοδο της κυπριακής προεδρίας, το αργότερο μέχρι το τέλος του 2011.

Επιπρόσθετα, το ΑΣΚ θα συνεχίσει να εκπροσωπείται στις συναντήσεις Εθνικών Συντονιστών, που πραγματοποιούνται ανά εξάμηνο και σε συνέδρια σχετικά με το θέμα των ναρκωτικών που διοργανώνονται υπό την αιγίδα της εκάστοτε προεδρίας της ΕΕ.

Χρηματοδοτικές ευκαιρίες της ΕΕ:

Η διεύρυνση των πηγών χρηματοδότησης αποτελεί βασικό συντελεστή αποτελεσματικής εφαρμογής μιας ολοκληρωμένης δημόσιας πολιτικής για την αντιμετώπιση της ουσιοεξάρτησης, καθώς η ανάπτυξη της δεν προβλέπει μόνο εθνικές πηγές χρηματοδότησης, αλλά περιλαμβάνει και υπερεθνικές πηγές, αξιοποιώντας πλήρως τις κατευθύνσεις της Πολιτικής της Συνοχής. Για το λόγο αυτό, το ΑΣΚ θα προωθήσει για την περίοδο 2009-2012 την οικονομική βιωσιμότητα της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά, που διαρθρώνεται σε δύο επίπεδα:

α) Εθνικές Πηγές Ενίσχυσης της Στρατηγικής

Στόχος η ενίσχυση της μακροοικονομικής βιωσιμότητας της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά μέσω αξιοποίησης πρόσθετων εσωτερικών πηγών χρηματοδότησης (π.χ. ανάπτυξη δράσεων κοινωνικής οικονομίας, αξιοποίηση του θεσμού της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, αξιοποίηση του εθελοντικού τομέα)

β) Υπερεθνικές Πηγές Ενίσχυσης της Στρατηγικής

Στόχος η ενίσχυση της μακροοικονομικής βιωσιμότητας της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά μέσω αξιοποίησης πόρων που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλους Διεθνείς Οργανισμούς (ΟΗΕ, Παγκόσμια Τράπεζα, Συμβούλιο της Ευρώπης). Περιλαμβάνει τις ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- Αξιοποίηση πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων της ΕΕ που μπορούν να χρηματοδοτήσουν της εθνική πολιτική για την αντιμετώπιση της ουσιοεξάρτησης στην Κύπρο (π.χ. "PROGRESS", "Drug Prevention and Information Programme", "Prevention of and fight against Crime", "European Social Fund", "Twinning Actions" κ)
- Αξιοποίηση πόρων από Προγράμματα και πρωτοβουλίες Διεθνών Οργανισμών

Εναλλακτική Ανάπτυξη:

Το μέτρο αποτελεί προτεραιότητα τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο Ο.Η.Ε, και τα κράτη μέλη παροτρύνονται όπως συμβάλουν στην οικονομική και τεχνική υποστήριξη των προγραμμάτων εναλλακτικής ανάπτυξης, ιδίως προς τις χώρες που επηρεάζονται άμεσα όπως το Αφγανιστάν και οι χώρες της περιοχής των Άνδεων.

Στόχος για την περίοδο 2009 - 2012 είναι να διερευνηθούν τρόποι όπως συμπεριληφθεί κονδύλι στον προϋπολογισμό για οικονομική υποστήριξη αυτών των τρίτων χωρών, μέσα στο πλαίσιο της οικονομικής βοήθειας που παρέχει η ΕΕ.

Ομάδα του Δουβλίνου:

Η Κύπρος εκπροσωπείται στην Ομάδα από το Υπουργείο Εξωτερικών, την Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών της Αστυνομίας και το ΑΣΚ.

Στόχος του ΑΣΚ για την περίοδο 2009 - 2012 είναι η συνεχής συνεργασία και ενημέρωση για τις δραστηριότητες της Ομάδας από τους εκπροσώπους της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ομάδα.

2. Συμβούλιο της Ευρώπης:

Στόχος για την περίοδο 2009 - 2012 είναι όπως το ΑΣΚ συνεχίσει να συμμετέχει στις συναντήσεις των Μονίμων Αντιπροσώπων της Ομάδας Πομπιντού, αλλά και στις Πλατφόρμες Εργασίας, Πρόληψης, Θεραπείας και Έρευνας, όπου επίσης θα προωθηθεί και η συμμετοχή άλλων κυπρίων εμπειρογνομώνων. Παράλληλα, μέσω στο 2009 θα διοργανωθεί στην Κύπρο το επόμενο συνέδριο της Πλατφόρμας Θεραπείας.

3. Ηνωμένα Έθνη (Ο.Η.Ε.):

Επιτροπή Ναρκωτικών Ουσιών (Commission on Narcotic Drugs)

Η Κύπρος εκπροσωπείται στην Επιτροπή Ναρκωτικών Ουσιών από το ΑΣΚ. Η επόμενη, 52η συνάντηση της

Επιτροπής που θα πραγματοποιηθεί το Μάρτιο του 2009 έχει ιδιαίτερη σημασία, αφού θα αξιολογηθούν τα τελευταία 10 έτη από την υιοθέτηση της Πολιτικής Διακήρυξης της UNGASS.

Στόχος για την περίοδο 2009 - 2012 είναι η ενεργός συμμετοχή του ΑΣΚ στις συναντήσεις της Επιτροπής Ναρκωτικών Ουσιών και η υιοθέτηση των ψηφισμάτων της.

Παράλληλα, το ΑΣΚ θα συνεχίσει να συνεργάζεται με το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και την Εγκληματικότητα (United Nations Office on Drugs and Crime) και το Διεθνές Συμβούλιο Ελέγχου Ναρκωτικών (International Narcotics Control Board), παρέχοντας σε αυτά τα απαιτούμενα στοιχεία.

Στόχος για την περίοδο 2009 - 2012 είναι ο συντονισμός των αρμόδιων Υπηρεσιών ώστε να συμπληρώνονται ορθά και έγκαιρα τα διάφορα ερωτηματολόγια, τα οποία είναι εργαλεία για αναφορά της προόδου στα κράτη μέλη, όπως το ερωτηματολόγιο Ετήσιας Έκθεσης (Annual Reports Questionnaire) και το ερωτηματολόγιο Διετούς Έκθεσης (Biennial Reports Questionnaire).

Διμερείς σχέσεις:

Η Κυπριακή Δημοκρατία θα επιδιώξει να ενισχύσει τη συνεργασία της στον τομέα των ναρκωτικών και σε διμερές επίπεδο με όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και με τις γειτονικές της χώρες. Αυτό είναι απαραίτητο, για την απαιτούμενη ολοκληρωμένη και ισόρροπη κοινή προσέγγιση, και δεδομένου του οριζόντιου χαρακτήρα του προβλήματος, ο συντονισμός θα αναπτυχθεί περαιτέρω όχι μόνο στους τομείς της υγείας, της πρόνοιας, της δικαιοσύνης και της εκπαίδευσης, αλλά και μέσω σχέσεων με κράτη που δεν ανήκουν στην ΕΕ.

2. Νομοθετικό Πλαίσιο

Προτεραιότητες:

- **Ο περί “Περίθαλψης και Μεταχείρισης Τοξικομανών” Νόμος**
Αυτό αποτελεί και θέμα προτεραιότητας για την ΕΕ, στο πλαίσιο της συζήτησης για προώθηση των εναλλακτικών ποινών αντί της φυλάκισης. Η τροποποίηση με στόχο την ενεργοποίηση και εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας του 1992, καθώς και ο διαχωρισμός της σε ότι αφορά τους ενήλικες και τους ανήλικους, θα πρέπει να τεθεί ως πρώτος στόχος, έτσι που να παρέχεται η επιλογή για θεραπεία στα ουσιοεξαρτώμενα άτομα. Επίσης, θα γίνουν προσπάθειες με στόχο την προώθηση δημιουργίας ξεχωριστού Δικαστηρίου για Ανήλικους.
- **Ο περί “Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών” Νόμος**
Η νομοθεσία θα πρέπει να αναθεωρηθεί και εκσυγχρονισθεί, ιδιαίτερα σε σχέση με τις ποινές που προβλέπονται ή/ και επιβάλλονται στους χρήστες (π.χ. ισόβια).
- **Ο περί “Ρυθμίσεως Ορισμένων Ανακριτικών Εξουσιών” Νόμος**
Η συγκεκριμένη νομοθεσία θα τροποποιηθεί και θα κατατεθεί εκ νέου στη Βουλή των Αντιπροσώπων για ψήφιση, με στόχο τη διευκόλυνση των υπό κάλυψη επιχειρήσεων από τις Υπηρεσίες Καταστολής.
- **Ψήφιση και εφαρμογή του νομοσχεδίου για το Νάρκοτεστ**
Το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων ως συντονιστής των προσπαθειών για την προώθηση Νομοσχεδίου με στόχο την εφαρμογή του Νάρκοτεστ στην Κύπρο, ανέλαβε την ετοιμασία Νομοσχεδίου που να τροποποιεί τους περί οδικής ασφάλειας νόμους. Το Νομοσχέδιο αναμένεται να προωθηθεί για έγκριση στη Βουλή των Αντιπροσώπων αρχές του 2009.
- **Αδειοδότηση λειτουργίας εγκεκριμένων προγραμμάτων**
Αναθεώρηση του περί “Προλήψεως της Χρήσης και Διάδοσης Ναρκωτικών και άλλων Εξαρτησιογόνων Ουσιών” Νόμου 28(Ι) του 2000 και των τροποποιήσεων του, με στόχο την αναβάθμιση του ρόλου του ΑΣΚ σε σχέση με την παροχή άδειας λειτουργίας και πιθανής επιχορήγησης εγκεκριμένων προγραμμάτων πρόληψης και θεραπείας.
- **Θεσμοθέτηση του δικαιώματος στη δωρεάν Θεραπεία**
Το ΑΣΚ θα προωθήσει την υποβολή τροποποιητικής νομοθεσίας για το δικαίωμα στη δωρεάν θεραπεία όλων των ουσιοεξαρτημένων ατόμων.
- **Ασφαλής νυχτερινή διασκέδαση**
Στα πλαίσια υλοποίησης των μέτρων για ασφαλή νυχτερινή διασκέδαση, θα προωθηθεί, όπου κρίνεται αναγκαίο, η εφαρμογή των πιο κάτω νομοθεσιών και των τροποποιήσεων τους:
Ο περί “Κέντρων Αναψυχής” Νόμος
Ο περί “Οδικής Ασφάλειας” Νόμος
Ο περί “Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως” Νόμος
Ο περί “Τέκνων” Νόμος
Ο περί “Πώλησης Οινόπνευματών Ποτών” Νόμος

3. Τεκμηρίωση, Αξιολόγηση, Έρευνα, Παρακολούθηση

Τεκμηρίωση

Σύμφωνα με τη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Ναρκωτικά 2005 - 2012, επιζητείται το εξής αναγνωρίσιμο αποτέλεσμα:

“Καλύτερη κατανόηση του προβλήματος των ναρκωτικών και ανάπτυξη βέλτιστης ανταπόκρισης στο πρόβλημα αυτό μέσω σταθμίσιμης και διαρκούς βελτίωσης της γνωστικής βάσης και της γνωστικής υποδομής.”

Αναγνωρίζοντας τη σημασία της βελτίωσης της γνωστικής υποδομής, διατυπώνεται η ανάγκη για συλλογή συγκρίσιμων και αξιόπιστων πληροφοριών αναφορικά με την προσφορά και τη χρήση ουσιών εξάρτησης και τις συνέπειες της χρήσης αυτής, για να καταστεί δυνατός ο σχεδιασμός αποτελεσματικών προγραμμάτων και σχεδίων δράσης για τη μείωση τόσο της προσφοράς, όσο και της ζήτησης.

Με γνώμονα την ταχύτητα σε ότι αφορά την εξέλιξη του φαινομένου των ναρκωτικών, θα πρέπει να προωθηθεί στο επίπεδο των κρατών μελών, στο επίπεδο της ΕΕ, καθώς και σε διεθνές επίπεδο, ευρεία και συστηματική ανταλλαγή γνώσεων και δεδομένων σε ότι αφορά τις έρευνες, εμπειρίες και βέλτιστες πρακτικές. Επίσης, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην εκπαίδευση επαγγελματιών και στη διαβούλευση με ιδιωτικούς και δημόσιους παράγοντες.

Αξιολόγηση

Όπως επίσης αναφέρεται στην Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2005 - 2012:

“Για να δοθούν σαφείς ενδείξεις σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διεξαγομένων δράσεων και δραστηριοτήτων στο επίπεδο της ΕΕ, η αξιολόγηση θα πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά την πολιτική στον τομέα των ναρκωτικών.”

Η αξιολόγηση αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο που πρέπει να εφαρμόζεται σε κάθε φάση της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά, των κρατών μελών. Αφενός, οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις επιτρέπουν την απαραίτητη άμεση και ταχεία προσαρμογή των πολιτικών, προγραμμάτων και παρεμβάσεων και αποτρέπουν τη διασπάθιση των πόρων και άλλων προβλημάτων. Αφετέρου, η εκ των υστέρων αξιολόγηση αποτελεί σημαντικό εργαλείο σε ότι αφορά τον εντοπισμό των κενών και αδυναμιών και στη συνέχεια τη βελτίωση της ποιότητας των προγραμμάτων και δράσεων.

Για την επίτευξη των σκοπών που αναφέρθηκαν πιο πάνω, το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (ΕΚΤΕΠΝ) Κύπρου, που τελεί υπό τη διοικητική εποπτεία του ΑΣΚ, παρακολουθεί και εφαρμόζει τους Επιδημιολογικούς Δείκτες και το πρόγραμμα εργασίας του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ).

Τους βασικούς άξονες της δραστηριότητας του ΕΚΤΕΠΝ αποτελούν οι επιδημιολογικοί δείκτες, που έχει θέσει ως προτεραιότητα το ΕΚΠΝΤ. Οι δείκτες αυτοί, οι οποίοι παρουσιάζονται πιο κάτω, θα αποτελέσουν μέσα στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2009 - 2012, τη βάση για προώθηση συγκεκριμένων δράσεων με στόχο την έγκυρη παρακολούθηση του φαινομένου των ναρκωτικών στη χώρα μας.

Παρακολούθηση

Κύριοι επιδημιολογικοί δείκτες:

1. Επικράτηση της Χρήσης στο Γενικό Πληθυσμό

- 2009 και 2012 - Διεξαγωγή δεύτερης και τρίτης σειράς της έρευνας Γενικού Πληθυσμού.
- Βελτίωση ποιοτικών χαρακτηριστικών αναφορικά με τη χρήση παράνομων ουσιών εξάρτησης (χρήση τουλάχιστον μια φορά στη ζωή/κατά τον τελευταίο χρόνο/ κατά τον τελευταίο μήνα) από διάφορους φορείς, με στόχο τη δυνατότητα εξαγωγής συγκρίσιμων αποτελεσμάτων μεταξύ των διαφόρων ερευνών.

2. Αίτηση Θεραπείας

- Προώθηση συνεργασίας με τους ιδιώτες γιατρούς με στόχο τη συμπεριληψη τους στο δίκτυο συνεργατών.
- Οργάνωση εκπαιδευτικού σεμιναρίου, σε ετήσια βάση για τη σωστή εφαρμογή του δείκτη από όλους τους συνεργάτες.

3. Προβληματική χρήση

- Ο επόμενος υπολογισμός, με βάση βελτιωμένη μεθοδολογία, αναμένεται περί τα τέλη του 2009.
- Προώθηση συνεργασίας με τα Τμήματα Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών (ΤΑΕΠ) για καταγραφή των περιστατικών που σχετίζονται με τη χρήση.

4. Μολυσματικές ασθένειες ανάμεσα στους ενδοφλέβιους χρήστες

- Ανάπτυξη συνεργασίας με σκοπό τη δημιουργία πρωτοκόλλου συνεργασίας με το Εθνικό Πρόγραμμα Aids.
- Πλήρης εφαρμογή του δείκτη, με διευκόλυνση της διαδικασίας εξέτασης για μολυσματικές ασθένειες ώστε να γίνεται όσο το δυνατό καλύτερη παρακολούθηση των μολυσματικών ασθενειών ανάμεσα στους χρήστες ενδοφλέβιων ναρκωτικών.
- Ολοκλήρωση έρευνας επικράτησης μολυσματικών ασθενειών και μοριακής επιδημιολογίας HIV και HCV, σε συνεργασία με το Εργαστήριο Βιοτεχνολογίας και Μοριακής Ιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

5. Θάνατοι σχετιζόμενοι με τη χρήση παράνομων ουσιών εξάρτησης και θνησιμότητα

- Προώθηση και ενίσχυση των προσπαθειών για καταγραφή των θανάτων με βάση την ταξινόμηση ICD-10 της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας.
- Συντονισμός μεταξύ των υπηρεσιών με στόχο τη δημιουργία πρωτοκόλλου για τη βελτιωμένη συλλογή δεδομένων που αφορούν σε θανάτους καθώς και για τη θνησιμότητα.
- Προώθηση της εφαρμογής του συστήματος παρακολούθησης χρηστών, με στόχο τη συλλογή πληροφοριών για τη θνησιμότητα (δράση η οποία θα επιτευχθεί μερικώς με τη βοήθεια του ενιαίου συστήματος καταγραφής των θεραπευτικών μονάδων που προωθείται από το ΑΣΚ).

Έμμεσοι δείκτες:

1. Κοινωνικός αποκλεισμός σχετιζόμενος με τα ναρκωτικά

- Προώθηση συστηματικής συνεργασίας με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, με στόχο την εξασφάλιση δεδομένων που αφορούν στους χρήστες παράνομων ουσιών εξάρτησης που λαμβάνουν δημόσιο βοήθημα
- Προώθηση ποιοτικής μελέτης ανάμεσα σε χρήστες με θέμα τον κοινωνικό αποκλεισμό

2. Διαθεσιμότητα ναρκωτικών

- Καθορισμός / Βελτίωση των δεικτών που αφορούν στη Μείωση της Προσφοράς

3. Εγκληματικότητα σχετιζόμενη με τα ναρκωτικά

- Προώθηση της συνεργασίας με το Τμήμα Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων της Αστυνομίας Κύπρου, με στόχο την παροχή πληροφοριών σε σχέση με τα αδικήματα που διαπράττονται από χρήστες παράνομων ουσιών

4. Σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης (ΣΕΠ)

- Ενίσχυση και δραστηριοποίηση του εθνικού δικτύου συνεργατών της Ομάδας Εργασίας ΣΕΠ του ΕΚΤΕΠΝ
- Διεύρυνση και ενίσχυση της λειτουργίας του συστήματος

5. Προώθηση βέλτιστων πρακτικών

- Διοργάνωση σχετικών εκπαιδευτικών σεμιναρίων για προώθηση επιστημονικά τεκμηριωμένων πρακτικών
- Παράδοση αξιολογημένων προγραμμάτων στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων EDDRA

Έρευνα

Πέραν των ερευνών που θα πρέπει να προωθηθούν σε επίπεδο κρατών μελών, με στόχο την όσο το δυνατό καλύτερη ανάλυση του φαινομένου των ναρκωτικών, το ΑΣΚ διενεργεί έρευνες υπό την επιστημονική εποπτεία του ΕΚΤΕΠΝ, με σκοπό την περαιτέρω εμβάθυνση σε τομείς που χρήζουν επί μέρους διερεύνησης. Πιο κάτω παρουσιάζονται έρευνες που θα προωθηθούν μέσα στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2009 - 2012:

- Επικράτηση Μολυσματικών Ασθενειών & Μοριακή Επιδημιολογία HIV και HCV ανάμεσα στους Χρήστες Ενδοφλέβιων Ουσιών.
- Ενδοφλέβια Χρήση Εξαρτησιογόνων Ουσιών και σχετικές συμπεριφορές υψηλού κινδύνου.
- Το προφίλ των μαθητών 3ης Λυκείου που δεν έκαναν ποτέ χρήση ουσιών εξάρτησης: απόψεις των μαθητών αυτών για τους προστατευτικούς παράγοντες.

Πιο κάτω παρατίθενται έρευνες προς επανάληψη, για σκοπούς εξαγωγής συμπερασμάτων όσον αφορά στις διαχρονικές τάσεις της χρήσης παράνομων ουσιών εξάρτησης:

• Έρευνα Κοινωνικού Κόστους

Στόχος η εκτίμηση του κοινωνικού και οικονομικού κόστους και η αξιολόγηση της διαχρονικής αποτελεσματικότητας των πολιτικών που χαράσσονται για τα ναρκωτικά, καθώς και της δυνατότητας διακρατικών συγκρίσεων αναφορικά με τις συνέπειες της χρήσης και των προσεγγίσεων που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση της.

• Έρευνα Γενικού πληθυσμού

Στόχος η καταγραφή διαχρονικών τάσεων αναφορικά με τη χρήση ουσιών εξάρτησης, στο γενικό πληθυσμό. Η έρευνα αναμένεται να επαναλαμβάνεται κάθε τρία χρόνια (2009, 2012)

• Μολυσματικές ασθένειες ανάμεσα στους ενδοφλέβιους χρήστες Ενιαίο Σύστημα Καταγραφής και τεκμηρίωσης μονάδων τοξικοεξάρτησης

Εντός του 2010, το ΑΣΚ θα προχωρήσει στη μηχανογράφηση και εφαρμογή ενιαίου συστήματος καταγραφής

και τεκμηρίωσης μονάδων τοξικοεξάρτησης. Ο στόχος του συστήματος αυτού, θα είναι η συνεχής και διαχρονική παρακολούθηση της θεραπευτικής πορείας των χρηστών παράνομων ουσιών εξάρτησης που αιτούνται θεραπείας και των παρεχόμενων σε αυτούς υπηρεσιών της κάθε μονάδας

Χρήση παράνομων ουσιών εξάρτησης στις φυλακές

Ανάπτυξη βάσης δεδομένων με σκοπό την προώθηση και παρακολούθηση της υγείας των χρηστών και των φυλακισμένων γενικότερα

Έρευνα ανάμεσα στους μετανάστες

Διεξαγωγή έρευνας με στόχο την αντικειμενική και πλήρη εξέταση του προβλήματος της χρήσης ναρκωτικών, στον πληθυσμό των μεταναστών στην Κύπρο.

Γενικό Χημείου του Κράτους

Συλλογή στοιχείων σε ότι αφορά την προώθηση των αναγκαίων διαδικασιών για χημική ανάλυση των κατασχθέντων ναρκωτικών, με στόχο την εξακρίβωση της δραστηρότητας τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου (ΑΣΚ) (2004) **Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2004-2008**, Λευκωσία
- Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου (ΑΣΚ) (2004) **Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά 2004-2008 ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ / ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ**, Λευκωσία
- Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου (ΑΣΚ) (2006) **Έρευνα Γενικού Πληθυσμού**, Λευκωσία
- Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου (ΑΣΚ) (2008) **Έρευνα Κοινωνικού Κόστους των παράνομων ουσιών εξάρτησης στην Κύπρο**, Λευκωσία
- Commission of the European Communities (2006) **GREEN PAPER on the role of Civil Society in Drugs Policy in the European Union**, Brussels
<http://eur-ex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0316:FIN:EN:HTML>
- Council of the European Union (2004) **EU Drugs Strategy (2005-2012)**, Brussels
<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/04/st15/st15074.en04.pdf>
- Council of the European Union (2005) **EU Drugs Action Plan (2005-2008)**, Official Journal of the European Union
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2005/c_168/c_16820050708en00010018.pdf
- European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2007 [online]
Available from URL: <http://www.emcdda.europa.eu/index.cfm?fuseaction=public.Content&nNodeID=9932&sLanguageISO=EN>, [accessed on December 20, 2007]
- National Institute on Drug Abuse (1997) **Preventing Drug Use among Children and Adolescents: A Research-Based Guide for Parents, Educators, and Community Leaders**, Second Edition 2003, NIDA
<http://www.drugabuse.gov/pdf/prevention/RedBook.pdf>
- Degkwitz P., Zurhold H., Haasen C. (2008) **Evaluation of the Cyprus "Action Plan on Drug Demand Reduction and on Supply Reduction- 2004-2008**, Interdisciplinary Addiction Research of the Hamburg University
- United Nations (1961) **Single Convention on Narcotic Drugs, as amended by the 1972 Protocol**
http://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdf
- United Nations (1971) **Convention on Psychotropic Substances**
http://www.unodc.org/pdf/convention_1971_en.pdf
- United Nations (1988) **United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances**
http://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf
- United Nations (1998) **Political Declaration**, Resolution I adopted as recommended by the Ad Hoc Committee of the Whole- Text of the draft resolution presented in A/S-20/4, chapter V, section A
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) and World Health Organization (WHO) (2008) **Discussion paper - Principles of Drug Dependence Treatment**

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΚΡΩΝΥΜΩΝ

Α.Α.Κ.	-	ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΥΠΡΟΥ
ΑΣΚ	-	ΑΝΤΙΝΑΡΚΩΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΕΚΤΕΠΝ	-	ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ
ΕΠΙΨΥ	-	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
ΖΕΠ	-	ΖΩΝΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ
Κ.Ε.Β.Ε.	-	ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
Κ.Ο.Α	-	ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΜΚΟ	-	ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ
ΜΟ.Κ.Α.Σ	-	ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΣΥΓΚΑΛΥΨΗΣ
Ο.Ε.Β	-	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ
Ο.ΝΕ.Κ	-	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΠΟΥ	-	ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ
Σ.Ε.Α.Υ.Π	-	ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΟΤΗΤΑΣ
ΣΕΠ	-	ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΤΑΕ	-	ΤΜΗΜΑ ΑΝΙΧΝΕΥΣΕΩΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ
Υ.Ε.Ψ	-	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
Υ.ΚΑ.Ν	-	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ
Υ.Κ.Ε.	-	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ
ΥΠΠ	-	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Υ.Σ.Ε.Α	-	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Υ.Ψ.Υ	-	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
EDDRA	-	EXCHANGE ON DRUG DEMAND REDUCTION ACTION
EMCDDA	-	EUROPEAN MONITORING CENTRE FOR DRUGS AND DRUG ADDICTION
ESPAD	-	EUROPEAN SCHOOL SURVEY PROJECT ON ALCOHOL AND DRUGS
UNODC	-	UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME